

Tulikomentoja

1/2020 - TYKKIMIESTEN LEHTI

Kanuunan 130 K 54 viimeiset laukaukset kajahtelivat Pohjankankaalla, s. 4-6

Näkökulmia tykistöstä paikkatietoon - korkeusmallit, s. 10

Kaksi merkittävää tykistöä tehtävää vaihtui Niinisalossa 1.1.2020, s. 12

Jääkärytykistörykmentti siirtyi evl Petri Haatajan johtoon, s. 14

Tässä numerossa:

Pääkirjoitus, Sirkka Ojala	3
Kanuunan 130 K 54 viimeiset laukaukset kajahtivat Pohjankankaalla, Arto Ojanen	4
Tarkastajan tervehdys, eversti Pertti Holma	7
Lehden ilmestyminen vuonna 2020	7
In memoriam sotakamreeri Reino Pelttari	8
Tykkimiehet ry:n palsta, Pertti Yrjölä	9
Näkökulmia tykistöstä paikkatietoon – korkeusmallit, Asko Mäki	10
Historiallinen päivä Niinisalossa, Sirkka Ojala.....	12
Jääkärytykistörykmentti siirtyi evl Petri Haatajan johtoon, Sirkka Ojala	14
Kilta- ja kokoussivut, Juhani Suni.....	16
Lehdistä ja netistä, Keijo Kostiainen	19, 22 ja 23
Panssarien jylyä, marssiaskelia ja kavioiden kopsetta Tampereella, Sirkka Ojala	20
Suomen Tykistön päivän 6.3.2020 ohjelma	21
Sotamuseon kokoelmat siirtyivät Vantaan kokoelmakeskukseen, Lauri Haavisto	22
Tykkimiehen kymppi, Ilkka Vahtokari	23
Museoesineet kertovat osa 38, Jatkosodan muistomitalit, Samuel Fabrin.....	24
Merkkipäivät, Juhani Suni	25
Tuntemattomia tykkimiehiä, Karl Edvard (Kaarlo) Kivekäs (1866–1940), Arto Ojanen.....	26
Kirjallisuutta, Heimosotien historiaa uudelta kantilta, Tuomas Rantala	28
Lukulampun valossa, Sirkka Ojala	30

KUVA TAUSTALLA: Sirkka Ojala.

LEHDEN TAKAKANNESSA: Kenraaliluutnantti Nenonen Kotirintama, Mikkeli 1941.08.01. SA-kuva.

TOIMITUKSELLINEN AINEISTO JA ILMOITUSAINESTO:

Sirkka Ojala, Kiveliönkatu 12, 33580 Tampere, toimitus.tulikomentoja@gmail.com, 050 368 8460,

KILTASIVUJEN AINEISTO: **Juhani Suni**, Käpypolku 1 D11, 13500 HÄMEENLINNA, kiltasivut.tulikomentoja@gmail.com, 044 047 8602

PAINO: **PunaMusta**, Forssa 2020, ULKOASU: **Maj-Lis Krouvi** / Maisan paja, maj-lis@maisapaja.info,

ILMOITUKSET: päätoimittaja **Sirkka Ojala**, sirkka.ojala@gmail.com, 050 368 8460

OSOITTEENMUUTOKSET on aina tehtävä oman killan sihteerille. Ellet tiedä, mihin kiltaan kuulut, kysy tieto Pekka Ahoselta, pv.ahonen@outlook.com

TULIKOMENTOJA, www.tykkimiehet.fi/tulikomentoja, Julkaisija: Tykkimiehet ry

KANNEN KUVA: Tykkimalli 130 K 54 poistui Puolustusvoimien kalustosta. Kanuunan viimeiset laukaukset kajahtelivat Pohjankankaalla sateisena marraskuun päivänä 20.11.2019. Kuva: Sirkka Ojala.

”Korkea maanpuolustustahto on tärkeä koko Suomalaiselle yhteiskunnalle”

Suomalaisten ja erityisesti nuorten maanpuolustustahto on vahvistunut ja kääntynyt jälleen nousuun. Tämä käy ilmi Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan MTS:n julkistamasta vuosittaisesta mielipidetutkimuksesta: *Suomalaisen mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta*. Tutkimuksesta myös selviää, että jos Suomeen hyökätään, olisi 85 prosenttia suomalaisista itse valmiita osallistumaan maanpuolustuksen eri tehtäviin omien kykyjensä ja taitojensa mukaan. Tämä koskee miehiä, naisia ja kaikkia ikäluokkia. Vastaaajista 68 prosenttia (66 % v. 2018) on sitä mieltä, että jos Suomeen hyökätään, suomalaisten on puolustauduttava aseellisesti, vaikka tulos näyttäisi epävarmalta. Miehistä näin ajattelee 78 prosenttia (70 % v. 2018) ja naisista 58 prosenttia (62 %) ja alle 25-vuotiaista 56 prosenttia (49 %). Sitä, miksi Suomea tulisi puolustaa kaikissa tilanteissa, vastaajat perustelevat muun muassa itsenäisyydellä, isänmaalla, oman maan tärkeydellä, vapaudella ja velvollisuudella.

Nykyisen asevelvollisuusjärjestelmän kannatus on tutkimuksen mukaan kasvanut vuoden takaisesta kuusi prosenttiyksikköä. Nyt vastaajista 65 prosenttia (59 % v. 2018) katsoo, että Suomen puolustusjärjestelmän tulee perustua nykyisenkaltaiseen miehiä koskevaan yleiseen asevelvollisuuteen ja naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen. Sen sijaan yleisen kansalaispalveluksen kannatus on tutkimuksen mukaan laskussa. Tällä hetkellä hieman alle puolet, 48 prosenttia (55 % v. 2018) suhtautuu myönteisesti siihen, että Suomessa siirryttäisiin sekä miehiä että naisia koskevaan yleiseen kansalaispalvelukseen.

Puolustusministeri **Antti Kaikkonen** tuokin esiin, että korkea maanpuolustustahto on hyvin tärkeä asia koko suomalaiselle yhteiskunnalle, ei vain puolustushallinnolle. Hän myös toteaa, että maanpuolustustahto heijastelee kriisinkestävyytämme laajemminkin. Sitä paremmin ovat asiamme, mitä suurempi osa meistä on tarpeen tullen valmis antamaan panoksensa yhteisen turvallisuutemme puolesta, toteaa Kaikkonen.

Uskottava puolustus vaatii myös kaluston päivitystä

Valtiopäivien avajaispuheessaan Tasavallan presidentti **Sauli Niinistö** totesi, että Suomen pitää kaikissa olosuhteissa huolehtia uskottavasta sotilaallisesta puolustuksesta. Uskottava puolustuksemme perustuu muun muassa suureen reserviläisarmeijaan ja kansalaisten vahvaan maanpuolustustahtoon. Suomella tulee kuitenkin olla käytettävissä myös ajantasainen kalusto. Tykistön tarkastaja, eversti **Pertti Holma** tuo esiin, että viime vuosi oli tykistöaselajin kannalta varsin merkityksellinen suorituskyvyn kehittämisen näkökulmasta. Vastatykistötutkajajärjestelmän hankintasopimus allekirjoitettiin ja K9 - Moukarien joukkotuotanto alkoi. Parhailaan Satakunnan lennostossa on käynnissä testaus- ja todennustapahtuma HX Challenge, joka tuo Suomeen viisi mo-

nitoimihävittäjää, joiden valmistajille on lähetetty tarjouspyyntö. HX-hankkeen tavoitteena on korvata vuodesta 2025 alkaen poistuvan ilmavoimien Hornet-kaluston suorituskyky. Valtio-neuvosto tekee päätöksen Hornet -kaluston seuraajasta vuonna 2021. Normaaliolojen aikana hävittäjäkaluston päättehtävänä on suojata Suomen valtion alueellinen koskemattomuus. Poikkeusoloissa päättehtävä on hävittäjätorjunta sekä maa- ja merivoimien taistelun tukeminen ilmasuojalla ja tulivaikutuksella. Monitoimihävittäjän valinta perustuu viiteen päätösalueeseen: monitoimihävittäjän sotilaallinen suorituskyky, huoltovarmuus, teollinen yhteistyö, elinjaksokustannukset sekä hankinnan turvallisuus- ja puolustuspoliittiset vaikutukset.

Marraskuun loppupuolella Alueellisessa tykistön ampumarajoituksessa Pohjankankaalla ammuttiin haikein mielin viimeiset laukaukset 130 K 54 -tykillä. Samalla koettiin kuitenkin myös uutuuden hohtoa, sillä harjoitus oli ensimmäinen, jossa varusmiehet pääsivät toteuttamaan kovapanosammuntoja uudella K9-Moukarilla. **Arto Ojasen** juttu lähes 60 vuotta maamme kenttätykistössä palvelleesta 130 K 54 -tykistä löytyy tämän lehden sivulta 4.

Mukavaa kevään ja kesän odotusta!

Sirkka Ojala,
päätoimittaja
sirkka.ojala@gmail.com

PS: Suomen Tykistön päivää juhlitaan jälleen Helsingissä 6.3. Toivottavasti osallistutte päivän tapahtumiin sankoin joukoin. Päivän ohjelma ja ilmoittautumisohjeet löytyvät sivulta 21.

TOIMITUSKUNTA: **Sirkka Ojala**, päätoimittaja, toimituskunnan puheenjohtaja, toimitus.tulikomentoja@gmail.com,

Samuel Fabrin, toimitussihteeri, samuel.fabrin@museomilitaria.fi,

Lauri Haavisto, laurihaavisto78@gmail.com, **Mikko Horkko**, mikko@horkko.fi, **Arto Ojanen**, arto.ojanen@iki.fi,

Tuomas Rantala, tuomas.h.j@gmail.com, **Jukka Sippola**, jukka.sippola@loimu.fi, **Erkki Wuolijoki**, erkki.wuolijoki@gmail.com,

Tero Mäenpää, sotilasasiantuntija, tero.maenpaa@mil.fi, **Juhani Suni**, lehden kiltasivut: kiltasivut.tulikomentoja@gmail.com,

lehden postitusrekisteri: **Pekka Ahonen**, pv.ahonen@outlook.com

ISSN 1457-9715 (Verkkojulkaisu ISSN 2242-6833) Ilmestyminen vuonna 2020, ks. sivu 7.

Kanuunan 130 K 54 viimeiset laukaukset kajahtivat Pohjankankaalla

ARTO OJANEN

Lähes jokaiselle tykkimiehelle tuttu pitkälle kantava kanuuna 130 K 54 on tullut tiensä päähän Suomen kenttätykistössä. Ampumarivikkeilla on aina rajallinen käyttöikänsä ja tämän tykkimallin viimeiset laukaukset ammuttiin marraskuussa Pohjankankaalla Tulikomentojalehden ollessa todistamassa historiallista tapahtumaa.

130 K 54 syntyi vuosina 1946–1950 kaukana Siperiassa Permin tykkitehtaan suunnitteluosastolla **Stalinin** johtaman Neuvostoliiton valmistautuessa yhteentottoon länsimaiden kanssa. Uuden tykin tuli korvata lukuisia malleja 122 mm ja 152 mm kaliiberiluokissa. Venäläiseen tapaan samalle lavetille voitiin sijoittaa sekä 130 että 152 mm putki. Näistä pienempi sai mallinimen D-46. 152 mm D-47 sen sijaan ei menestynyt, vaan muut mallit syrjäyttivät sen. Suomalainen kirjapitonimike 130 K 54 perustui vuoteen, jolloin uusi tykkimalli nähtiin vapunpäivän paraatissa Moskovassa. Samanlainen nimihistoria on panssarihaupitsi 122 PSH74:llä.

Nuoret tykkimiehet olivat tietoisia 130 K 54 -tykin historiallisesta viimeisestä amunnasta. Tämä tykkiryhmä oli varmasti Alueellisen tykistön ampumarajoituksen nopein. Kuva: Sirkka Ojala

Erikoiselta kuulostava kaliiberi 130 mm selittyy sillä, että putken suunnittelun lähtökohdaksi otettiin Neuvostoliiton laiva- ja rannikkotykistön toisen maailmansodan aikainen 130 mm B-13-tykki, joka meidän rannikkotykistössämme tunnettiin nimellä merikanuuna 130/50N. Uuden putken pituutta kasvatettiin vielä 52 kaliiberin mittaiseksi ja se varustettiin ”pippuripurkki”-tyyppisellä rei’itetyllä suujarrulla. Tykissä oli vaaka-kiilalukko ja se käytti venäläiseen tapaan kartussilaukausta. Pitkä putki antoi kranaatille lähtönopeudeksi 930 m/s, jolla saavutettiin kantama 25,4 km. D-46 olikin pitkään maailman kauaskantoisin kenttätykki.

Kilpi oli suhteellisen pieni, ja putken molemmin puolin oli sijoitettu hidastin- ja palautinsylinterit. Nämä yhdessä pitkän putken ja matalan rakenteen kanssa antoivat 130 K 54:lle sen tunnusomaisen ulkonäön, joka oli kuin sodanaikaisen 75 PstK40:n suurennettu ”uusi” painos. Suuri lähtönopeus edellytti raskasta lavetirakennetta. Lavettihaarojen päissä ovat suuret irtokannukset, jotka ajoa varten kiinnitetään haarojen sivuihin. Myöhemmin osaan tykeistä rakennettiin Suomessa maakiilarustus irtokannusten tilalle.

Tämä helpotti ja nopeutti huomattavasti tykin käsittelyä tuliasemassa.

Ammuntaa varten 130 K 54:n pyörät nostetaan venäläiseen tapaan maalevyn varassa ilmaan. Ajoa varten on putkea palauttamineen vinsattava taaksepäin, jotta tykki ei ole liian etupainossa. Lavettihaarat nostetaan pyöräparin eli edeltäjän päälle. Tämä temppu vaatiikin onnistuakseen yleensä tykkimiehistön kaikki mahdolliset voimat.

130 K 54:n tie maamme kenttätykistön kalustoon oli kaikkea muuta kuin helppo. 1960-luvun vaihteessa ei vielä ollut pitkää perinnettä hankkia luotettavia ja edullisia venäläisaseita. Aluksi Puolustusvoimien silloinen johto eli lähinnä kenraali **Heiskanen** vastusti kynsin hampain kaikkia hankintoja Neuvostoliitosta. Niitä oli sen ajan Maavoimiin kuitenkin jo ehditty tehdä: 12 kappaletta T54-tais- telupanssari-vaunuja sekä parikymmentä ZSU-57-ilmatorjuntavaunua.

Isommat tykkihankinnat oli kuitenkin jo totuttu suuntaamaan kotimaahan.

Kuva: Sirkka Ojala.

NUMEROTIETOJA

Kaliberi	130 mm
Putkipituus	7600 mm
Ammuspaino.....	33,4 kg
Lähtönopeus.....	930 m/s
Kantama	25,4 km
Koro	-40 - +750 piirua
Ampumasektori....	2 x 800 piirua
paino.....	7.700 kg

Valmistettu vv. 1951–1971

Niinpä Puolustusvoimilla oli ollut tutun toimittajansa Tampellan kanssa monivuotinen kehitysprojekti. Sen tuloksena esiteltiin vuonna 1960 moderni kenttäkannauna 122 K60. Tässä tykissä oli monia nykyaikaisia ratkaisuja, jotka muut länsimaiset valmistajat pian kopioivat. Aseen suunnitteluperusteet eivät kuitenkaan olleet kunnossa. Aluksi oli ajateltu eräänlaisesta yleistykyä, jonka putki kelpaisi kenttä-, it- ja laivatykiksi. Tästä luovuttiin pian, mutta Puolustusvoimien aseosaston suunnittelema 122 mm kranaatti ei ollut onnistunut. Lavetille määrättiin vielä tarpeettoman suuri, peräti 100 km/h vetonopeus. Siitä tuli silloin tietysti järeärakenteinen ja raskas. Vastakkain joutuivat siis vanhanaikainen mutta luotettava neuvostorauta sekä moderni kotimainen ratkaisu, joka ei kuitenkaan kaikissa suhteissa ollut onnistunut.

Poliitikot puolestaan halusivat hyödyntää idänkaupan mahdollisuuksia. Venäläinen ase oli työllisyysvaikutuksiltaan ikään kuin kotimainen, sillä bilateriaalikaupan tuli olla tasapainossa: ostoja vastaavalla summalla saatiin viedä kotimaan työtä Neuvostoliittoon. Poliitikot tykkikaupan myös ratkaisivat – tällä kertaa kotimaisen valmistajan tappioksi. Agraariväestön keskuudessa kannatusta nauttinut suuri puolue oli erityisen huolissaan kotimaisen voimaylituotannosta. Ongelma ratkaistiin asekaupoilla, ja maahamme hankittiin kymmeniä raskaita 130 K 54 -tykkeitä. Tykkimalli kantoikin pitkään ”voitykin” lempinimeä. Samalla tavoin poliittisilla neuvotteluilla päädyttiin tilaamaan MiG-21-torjuntahävittäjät. Sillä kerralla näissä molemmissa hankinnoissa onnistuttiin, eikä aikaa ”turhaan” kulunut pitkiin evaluointeihin nykyajan HX-kaupan tavoin.

Ampumatarvikkeita kannettiin urakalla, sillä tykeillä ammuttiin viimeisissä ammunnoissa jopa 40 laukausta päivässä. Kuva: Sirkka Ojala.

130 K 54:n tulo merkitsi kenttätykistöllemme siirtymistä operatiivisessa tulenkäytössä täysin uuteen aikakauteen. Kuva: Sirkka Ojala.

Uusi tykki painoi 7,7 tonnia, eikä 1960-luvun alussa juurikaan ollut näin painavan kuorman vetämiseen pystyviä kuorma-autoja. Tykkien vetäjiksi tulivat aluksi tela-alustaiset ATS-vetäjät, joita tähän tehtävään käytettiin Neuvostoliitossa. Kuorma-autot kuitenkin kehittyivät 1960-luvun aikana nopeasti, jolloin nämä korvautuivat maastokuorma-autoilla. Tykkejä tuli myöhemmin lisää, jolloin niitä alkoi käyttää myös rannikkotykistö. Siihen 130 K 54 sopikin erinomaisesti pitkän kantamansa vuoksi. Suuntauslaitteet modifioitiin eriyttämällä sivu- ja korosuuntaus eri henkilöiden tehtäviksi ja mahdollistamalla jatkuva suuntaus liikkuvan maalin seuraamiseksi. Myöhemmin sai osa kalustosta tykin napoihin nestemootorit, joilla liikkuvuus vielä parani.

130 K 54:n tulo merkitsi kenttätykistöllemme siirtymistä operatiivisessa tulenkäytössä täysin uuteen aikakauteen. Nyt kuljettiin tulittamaan myös kauempana sijaitsevia maaleja. Aikaisemmin toisesta maailmansodasta periytynyt kalustomme kykeni ainoastaan runsaan 15 kilometrin kantamaan, joka jo 1960-luvulla oli aivan liian vähän. Alussa tosin viestikaluston rajoitukset usein estivät suuremman kantaman hyödyntämisen, mutta 1970- ja 1980-luvun radio- sekä sanomalaitehankinnat poistivat nämä puutteet. 1990-luvun alun Saksan kauppa merkitsi vielä runsasta lisähankintaa,

jolloin viimeiset sota-aikaiset tykit voitiin poistaa sodan ajan varauksista. Mukana tuli myös paljon ampumatarvikkeita, joita on siis riittänyt aina viime vuoteen asti.

Enää nämä kylmän sodan veteraanitykit eivät ole olleet varattuja sodan ajan joukoille, vaan viime vuosikymmenellä 130 K 54 toimi harjoitustykkinä. Tällöin ei tarvitse käyttää harjoituksissa sodan ajan varattuja kranaatteja. Jatkossa kovan panosammunnoissa ei ehkä nähdä ihan nykyisiä laukausmääriä.

Viimeiset laukaukset ammuttiin marraskuussa

Tulikomentoja-lehti seurasi Niinison Pohjankankaalla 130 K 54 -kaluston viimeistä ammuntaa sateisena marraskuun päivänä. Tuliasemaa lähestyttäessä kertovat ammuslaatikoiden pinot homman luonteesta: nyt ei kuulua säästellä. Tähän ei tietysti ole syytä, sillä ylijäänyt materiaali joudutaan tuhoamaan erikseen. Niinpä tykkimiehistöt ovatkin saaneet ampua noin 40 laukausta tykkiä kohden päivässä. Se on todella paljon, yli kaksinkertainen normileirin määriin verrattuna.

Tykkiryhmät näyttävät vielä olevan tuntemattomaksi jääneestä syystä vajaita. Siitä huolimatta ovat nuoret liikkeellä reippaalla tykkimieshengellä vakuuttaen, ettei vielä väsytä. He ovat tietoisia historiallisesta viimeisestä ammunnasta kehu-

en 130 K 54 -kalustoa hyvin toimivaksi ja vakaaksi ampua. Pikkuvikoja tietenkin saa välillä korjailta kuten irronnutta iskuria, joku huomauttaa.

Enimmäkseen ammutaan neljän keran eriä, jolloin yksi tykkiryhmä erottuu muista selviytyen neljästä laukauksesta muiden tykkien ehtiessä ampua kaksi tai joskus kolme kertaa. Ammunnan tauotua selviää, että tämä erinomaisesti suoriutunut ryhmä koostuu tykinjohtajaa myöten ainoastaan miehistökoulutuksen saaneista tykkimiehistä. Uusi koulutusjärjestelmä tarjoaa kehityskelpoisille varusmiehille myös monipuolisempia tehtäviä, eikä enää tarvitse hieroa samaa miehistöhommaa koko kuuden kuukauden palveluksen ajan.

Kun 130 K 54 -kaluston käytöstä poistamisen syyksi on ilmoitettu panosten vanheneminen, tulee ehkä mieleen, olisiko käyttövuosia voitu vielä saada lisää. Kaikkihan on mahdollista, mutta panos on tykin laukauksen kallein osa. Kustannukset olisivat siis olleet suuret, ja toisaalta jo pitkään on pyritty helpottamaan ampumatarvikelogistiikkaa vähentämällä käytössä olevia kaliibereja. Siksi 130 K 54 -tykeillä ei enää ole tulevaisuutta vaan ne päätyvät luultavasti romutettavasti. Yksi kuitenkin on päätetty jättää museotykiksi Niinison varuskuntaan muistuttamaan tykkimallin lähes 60 vuoden palveluksesta maamme kenttätykistössä. ■

Katsaus vuosiin 2019 ja 2020

Arvoisat Tulikomentaja-lehden lukijat. Vuosi 2019 oli aselajillemme varsin merkityksellinen suorituskykymme kehittämisen näkökulmasta. Vuoden 2019 tammikuussa allekirjoitettiin vastatykistö-tutkajärjestelmän hankintasopimus. Hanke on edennyt erinomaisesti. Kiitos kaikille hankkeen eteen työtä tehneille. Järjestelmän varsinainen joukkotuotanto on tarkoitus suunnitella mukaan aloittaa vuonna 2022.

K9 - MOUKARIN joukkotuotanto aloitettiin 2/19-saapumiserällä Panssariprikaatissa. Tämäkin hanke on edennyt erinomaisesti suunnitelman mukaan, kiitos siitä kaikille hankkeen eteen työtä tehneille. Järjestelmälle koulutusta saaneet varusmiehet ovat olleet erittäin motivoituneita ja heidän luottamuksensa aseeseen on korkealla tasolla. Varsinaiset ensimmäiset joukkotuotantoammunnat varusmiehet toteuttavat tämän vuoden keväällä. K9 - MOUKARI -tykistöjärjestelmä yhdessä vastatykistötutkajärjestelmän kanssa nostavat tykistöjärjestelmämme suorituskyvyn uudelle tasolle lähivuosien kuluessa.

Keskeistä vuonna 2019 oli Suomen hyväksyminen ASCA (Artillery Systems Cooperation Activities) -yhteisön täysjäsenyyteen johtavaan prosessiin. ASCA on epäsuoran tulenkäytön yhteistoiminta-

kyvyn kehitysohjelma (interoperability program), jonka tavoitteena on mahdollistaa jäsenmaiden yhteinen tulenkäyttö kansallisilla johtamis- ja ammunnanhallintajärjestelmillä. Suomi on nyt prosessissa niin sanottuna sponsoroituina valtiona, jota kehitystyösä kohti täysjäsenyyttä tukee Norja. Täysjäsenyyden saavuttamisen tavoite on vuonna 2023.

Vuonna 2019 oli kaksi aselajimme kannalta isoa harjoitusta. Ensimmäinen niistä oli Suomessa huhti-toukokuussa järjestetty merkittävä monikansallinen testaus- ja todentamistapahtuma Bold Quest 19.1. Kyseessä oli erityisesti tieto- ja johtamisjärjestelmien yhteensopivuuden testaus- ja kehittämistapahtuma. Monikansalliset tykistöammunnat toteutettiin Rovajärvellä. Tärkeä testauksen osa-alue oli myös ilmasta maahan tulenkäyttö (A/G) ja sen yhteensovittaminen muuhun tulenkäyttöön. Bold Quest 19.1. oli erittäin onnistunut testaus- ja kehittämistapahtuma. Suomi testautapahtuman päävastuullisena isäntämaana sai erinomaista palautetta tapahtuneeseen osallistuneilta lukuisilta valtioilta. Toinen merkittävä tapahtuma oli pääsotaharjoitus KAAKKO19, joka toteutettiin, kuten harjoituksen nimikin sen kertoo, kaakonkulmalla. Keskeisenä isona tavoitteena oli harjoitella

eri puolustushaarojen yhteistä tulenkäyttöä. Kiertäessän harjoitukseen osallistuneissa tykistöjoukoissa havaitsin, että aselajiosaaminen, asenne ja aselajiylpeys olivat korkealla tasolla niin henkilökunnalla kuin asevelvollisilla.

Alkanut vuosi 2020 tuo aselajille uusia mielenkiintoisia ja haastavia tehtäviä ja harjoituksia. K9 - MOUKARIN toimitukset jatkuvat. Järjestelmän joukkotuotantoa laajennetaan 2/20-saapumiserästä alkaen Karjalan prikaatiin. Panssariprikaati ja Karjalan prikaati ovat tehneet erinomaista yhteistyötä joukkotuotannon mahdollistamiseksi. K9 - MOUKARIN User Club aloittaa toimintansa. Käyttäjryhmään kutsuttavia Suomen ja Etelä-Korean lisäksi ovat ainakin Norja ja Viro. Ensimmäinen kokous on suunniteltu syksyille 2020. Tavoitteena on vaihtaa tietoa aselajijärjestelmästä, sen käyttöperiaatteista, hankinnoista sekä ylläpidosta.

Vuonna 2020 on kaksi merkittävää harjoitusta, johon tykistöjoukkommekin osallistuvat. Ensimmäinen niistä on kesäkuussa järjestettävä Maavoimien pääsotaharjoitus ETELÄ20. Toinen harjoitus on Maavoimien vaikuttamis- ja harjoitus (Army Combined Joint Fires Exercise) Rovajärvellä marraskuussa. Tässä harjoituksessa kansainvälisen yh-

teensopivuuden lisäksi yhteisen tulenkäyttö, sen suunnittelu ja johtaminen koko vaikuttamisen putkessa ovat tärkeitä pääharjoittelutavoitteita.

Aselajissamme tapahtui vuoden 2020 alussa komentajavaihdoksia. Tykistökoulun johtajana aloitti everstiluutnantti **Antti Pirinen**, Jääkäri-rykmentin komentajana everstiluutnantti **Petri Haataja** ja Satakunnan Tykistörykmentin komentajana everstiluutnantti **Nikolai Votshenko**. Toivotan heille lämpimät onnittelut ja menestystä vaativissa tehtävissä.

Suomen Tykistön päivää vietämme 6.3.2020. Toivon, että osallistumme runsaslukuisina juhlapäivän tapahtumiin. Tässä toiveessa vetoankin Tykistökoulun johtajaan ja rykmenttien komentajiin henkilöstön aktivoimiseksi osallistumaan juhlapäivään.

Toivotan kaikille lehden lukijoille mitä parhaita vuotta 2020.

Pertti Holma
eversti

TULIKOMENTOJA-LEHDEN MATERIAALIEN TOIMITUSOSOITTEET:

Materiaalit kiltasivustolle: kiltasivut.tulikomentaja@gmail.com
Lehden aineistomateriaali: toimitus.tulikomentaja@gmail.com
Lehden postitusrekisteri: pv.ahonen@outlook.com

Tulikomentaja-lehden tiedot ja lehden verkkoversiot löytyvät osoitteesta: www.tykkimiehet.fi

TULIKOMENTOJA ILMESTYY VUONNA 2020

N:o	Aineistopv	Ilmestyy
1	16.1.2020	20.2.2020 (viikko 8)
2	29.5.2020	3.7.2020 (viikko 27)
3	21.8.2020	25.9.2020 (viikko 39)
4	25.10.2020	4.12.2020 (viikko 49)

Sotakamreeri Reino Pelttari

12.7.1921–4.8.2019

Pohjois-Suomen Tykkimieskillan kunniajäsen ja viimeinen veteraanijäsen Reino Pelttari siirtyi ajasta iäisyyteen 4.8.2019. Hän osallistui talvisotaan Alatornion Suojeluskunnan vartiokomppaniassa ja aloitti asepalveluksen 1.4.1941 1./11Pr:ssa. Koko jatkosodan ja Lapin sodan Pelttari palveli I/KTR 16:ssa aluksi tykinjohtajana ja koko loppuajan laskija-aliupseerina. Hänen matemaattiset kykynsä ja rauhallinen sekä huolellinen luonteensa auttoivat tehtävien virheettömässä suorituksessa, virheethän olisivat saattaneet vaatia omia uhreja.

Aluksi Pelttari oli Uhtuan suunnalla 1.7.1941–15.3.1944 Vasovaara-Vuokkiniemi-Vuonninen-Pistojoiki-Korpivaara-Jyvälahti. Rykmentti siirrettiin Karjalan kannakselle ja osallistui siellä taisteluihin VT-linja-Muolaa-Heinjoki- Nuoskuan-Vuoksen lohko-Ihantala.

Lapin sodassa hän osallistui Tornion maihinnousuun ja taisteluihin Aavasaksalle asti, mistä

hänet kotiutettiin 28.11.1944 alikersanttina.

Pelttari aloitti opinnot Tampereen teknillisen koulun tien- ja vesirakennuksen linjalla 10.1.1945. Valmistuttuaan hän oli

aluksi Pohjois-Suomessa Kemijoki Oy:llä, TVL-Lapin tiepiirillä ja Tornion kaupungilla.

Vuonna 1963 Pelttari siirtyi Jyväskylän kaupungille ja jäi eläkkeelle ansioituneena työpäällikkönä vuonna 1984. Tämän jälkeen hän vietti eläkepäiviään Torniossa.

Pelttari osallistui paikallisyhdistys-, veteraani- ja maanpuolustusyhdistystoimintaan aktiivisesti:

- Vojakkalan kylätoimikunnan johtokunta ja historiikkitoimikunta
- Tornion Rintamaveteraanien johtokunta. Hän kirjoitti myös sen historiikin.
- Tornion Veteraanimatrikelitoimikunnan sihteeri ja aineiston kerääjä
- Avusti **Osmo Hyvöstä** *Tornio 1944* -kirjan aineiston hankinnassa.
- Julkaisi omakustanteiset kirjat *Oma sotilastarinani ja vähän muidenkin* vuonna 2004 ja *Tornion Taistelut* vuonna 2007.
- Suunnitteli ja rakensi killan Lapin sodan tykkimiestomerkin Tornion Pirkkiöön, missä hän oli ampumassa Lapin sodan ensimmäisiä laukauksia. Pelttari palkittiin paljastustilaisuudessa 4.10.1987 Tykistönkenraali Nenosen muistomitalilla.

Reino Pelttarin uurnanlasku 7.9.2019 mukana Pohjois-Suomen Tykkimieskilta ry:n edustajat. Vasemmalta: Raimo Nurmela, Aaro Väyrynen, Reijo Kiira ja Jorma Karhumaa sekä lisäksi Timo Nurmela.

Kuva: Lappeenrantaan Uitsit/Riina Haapala

- Osallistui Tornion maihinnousun 50- ja 60-vuotismuistojuhlien järjestelytoimikuntaan. Juhlissa hän tutustui ja ystävystyi vastapuolella taistelleeseen **Werner Herbrechtsmeierin**, joka vieraili myöhemminkin Reino Pelttarin luona Torniossa.

Pelttari osallistui aktiivisesti Pohjois-Suomen Tykkimieskillan toimintaan ja oli mukana lukuisilla retkillä, esimerkiksi KaiTR:n kanssa Bodeniin ruotsalaisen tykistön A-8-vieraaksi. Matkalla hän kierrätti meitä Tornion taistelupaikoilla ja kertoi asiantuntevasti taistelujen tapahtumista. Hän oli myös mukana monilla matkoilla KaiTR:n harjoitusalueelle Vuosankaan sekä Rovajärven ampumaleirille. Niillä matkoilla hän kertoi tykistön toiminnasta jatko- ja Lapin sodassa, ja häntä kuunteli mielenkiinnolla nuoremman tykkimiespolven tykkimiehiä kokelaista rykmentin komentajiin.

Kilta osallistui Reino Pelttarin uurnan laskutilaisuuteen Alatornion kirkolla 7.9.2019 ja sen jälkeiseen muistotilaisuuteen. Kilta järjesti lippuvartion ja laski pidetyn ja arvostetun tykkimiesveteraanin muistoa kunnioittaen seppeleen.

Sotakamreeri Reino Pelttarin ylennykset ja kunniamerkit:

VM 2, Ts mm, Js mm Lapin sota -soljella, Tykistönkenraali Nenosen muistomitali, Kaupunkiliiton kultainen ansiomerkki, killan viiri n:o 34
Kersantti vuonna 1963
Sotakamreeri 1.12.2000

Raimo Nurmela
puheenjohtaja
Pohjois-Suomen Tykkimieskilta

Kirsti Malk
Reino Pelttarin tytär

TIETÄÄ, TUNTEE, OSAA JA HALLITSEE

130 K 54. Kenttäkanuuna 130 K 54 (M-46) Tykkipojan laulua mukaillen veisasi viime virttämme marraskuussa 2019 Niinisalossa, kun kalustolla ammuttiin viimeiset laukaukset. Itse pääsin tutustumaan tykkiin ensimmäisen kerran vuonna 1981 kovapanosammunnoissa Rovajärvellä ”nuorempana” tykkimiehenä kesäleirin ryhmäammuntavaiheessa. Tykin reilun 8 000 kg:n ja ammuksen noin 30 kg:n paino sekä Naarmankairan pioneeritoiminnalle edullinen maaperä takasivat tiukan jumpan kolmiviikkaisen harjoituksen loppuhuipennukseen. Tosin, kun oli jo pari viikkoa kaivanut kannuskuoppia 76 K 02:lle – ei tuntunut missään! No, riitti niitä hiekkakankaitakin. Tykille eri aikoina koulutuksen saaneet muistavat hyvin, mitä tuliasemassa tapahtui sen jälkeen, kun tykinjohtajan komento ”ampumakuntoon!” oli kajahtanut. Varusmiesaikana yhteistyöni tykin kanssa jatkui vielä upseerikokelaana, kun talvileirillä 1982 pääsin harjaantumaan kalustoon tulipatterin päällikön tehtävässä. Tuliasemaan ryhmittymisen teki nyt erikoiseksi tykin hyvä liikkuvuus tiestön ulkopuolella. Patterin tykit oli varustettu neste-moottoreilla ja vetäjinä olivat suhteellisen kevyet Sisun

A-45-maastokuorma-autot. Käytännössä tykki oli lähes pittelemätön vaikeissakin maastoissa. Pitkäputkisesta kanuunasta on enemmän asiaa tässä numerossa **Arto Ojosen** artikkelissa. Lukekaa ja tarttukaa nostotankoihin.

Koulutus 2020 -ohjelmalla puolustusvoimat on uudistamassa koulutustaan. Tavoitteena on kehittää asevelvollisuuteen liittyviä osa-alueita aina kutsunnoista reservin koulutukseen. On hienoa todeta, miten simulointi sekä verkko- ja virtuaalikoulutus istutetaan tavoitteineen yhä kiinteämmin asevelvollisten koulutukseen. Teknologiat ja menetelmät ovat muuttuneet ja ovat kehittymässä yhä nopeammin. Tässä muutoksessa on pysyttävä mukana. Ikäluokat, jotka nyt ja tulevaisuudessa aloittavat asevelvollisuuspolkunsu täytettyään 18 vuotta, ovat tottuneet aivan erilaiseen digitaaliseen maailmaan sekä opetukseen ja kasvatukseen kuin edeltäjänsä – unohtamatta toki naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakeutuvia naisia. Haasteita uudistuksessa varmasti riittää, mutta hyvin rakennetut opetuskokonaisuudet tavoitteineen eri koulutuskausille ja eri tehtäviin tuovat varmasti tulosta.

MPK. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaan tuli muutoksia vuoden vaihteessa. Vuoden 2020 alussa **vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen** antaminen siirtyi Puolustusvoimien tehtäväksi. MPK:n tehtävänä on järjestää vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta. **Sotilaallisia valmiuksia palvelevalla koulutuksella** MPK kouluttaa Puolustusvoimien menetelmiä tai välineitä koskevaa yksilön sotilaallista osaamista ja toimintakykyä. Koulutus on reserviläiselle myös väylä Puolustusvoimien järjestämään sotilaalliseen koulutukseen. Tavoitteena on saada aikaan uusi ja laa-

jempi sotilaallisia valmiuksia palveleva kokonaisuus palvelemaan Puolustusvoimien tarpeita. Toivottavasti tykistöaselajin koulutustarjonnasta pystytään rakentamaan pakkettiin hyvä kokonaisuus.

6.3. Suomen tykistön päivä Helsingissä. Juhlallisuudet alkavat klo 12.00 seppelleenlaskulla Hietaniemessä tykistökenraali V. P. Nenosen haudalle. Tykkimiehet ry:n kevätkokous alkaa klo 17.30 ravintola Tekniskassa (Tekniskan Salit) ja Tykkimiesilta samassa paikassa klo 18.30 alkaen. **Tervetuloa!**

Pertti Yrjölä
toiminnanjohtaja
Tykkimiehet ry

TYKKIMIEHET RY YHDISTYKSEN KEVÄTKOKOUS

TYKKIMIEHET RY:N SÄÄNTÖMÄÄRÄINEN
KEVÄTKOKOUS PIDETÄÄN

6.3.2020 RAVINTOLA TEKNISKASSA
osoitteessa Eerikinkatu 2, 00100 Helsinki
klo 17.30 alkaen.

Kokouksessa käsitellään
yhdistyksen sääntöjen määräämät
kevätkokoukselle kuuluvat asiat

Tervetuloa!

Hallitus

Näkökulmia tykistöstä paikkatietoon – korkeusmallit

Paikkatietojärjestelmän osina voidaan pitää varsinaista paikkatietodataa, ohjelmistoja, joilla dataa käsitellään, laitteita, joissa ohjelmistot toimivat, paikkatietoammattilaisia ja heidän laatimiaan tuotteita sekä organisaatiota, joka käyttää paikkatietoa esimerkiksi omaan suunnitteluun ja päätöksentekoon liittyen.

Tässä artikkelissa esitetään yksi esimerkki paikkatietosovelluksella tehtävästä työstä ja tuotteesta tykistön näkökulmasta. Tavoitteena on lisätä lehden lukijoiden, paikkatietoa käyttävän organisaation jäsenten ymmärrystä paikkatietojärjestelmän mahdollisuuksista.

Maastonmuotojen esittäminen

Topografigkartassa maastonmuodot esitetään korkeuskäyrillä. Esimerkki topografigkartasta on taktinen kartta 1:50 000, jollainen on taustakuva kuvassa 2 (ei kuitenkaan 1:50 000 mittakaavassa). Kahden käyrän välillä maasto nousee merenpinnasta mitattuna kartan mittakaavaan ja kuvattavaan alueeseen soveltuvan metrimäärän. Kuvattavasta maastosta sekä kartan mittakaavasta ja käyttötarkoituksista riippuen korkeuskäyriä voidaan piirtää yksinkertaistettuna kartan luettavuuden ja selkeyden parantamiseksi.

Useissa tietokonesovelluksissa käytetään samoja topografisia karttoja maaston esittämiseen. Sovellus ei ymmärrä karttaa maaston korkeuden mallina, vaan pelkkänä kuvana, joka piirretään oikein koordinaatiston mukaan. Maaston korkeus esitetään taulukkona, jossa kuvattava alue jaetaan ruudukkoon ja jokaisella ruudulla on tietona kohdan korkeuskoordinaatti.

Maanmittauslaitos on tuottanut digitaaliset korkeusmallit koko Suomesta 10 metrin resoluutiossa. Tarkempi 2 metrin resoluution aineisto on valmis lähes koko Suomesta, ja tavoitteena on saada loputkin alueet valmiiksi tämän vuoden aikana. 10 metrin korkeusmallin ruutukoko on 10 m * 10 m ja korkeustiedon tarkkuus on 1,4 metriä. 2 metrin korkeusmallin ruutukoko on 2 m * 2 m ja korkeustiedon tarkkuus on 0,3–1 metriä.

Kuvassa 1 esitetään topografigkartan korkeuskäyrien ja digitaalisten korkeusmallien eroa. Kuva ei ole mittakaavassa. Mittakaavassa 1:50 000 olevassa kartassa 10 metrin ruutu vastaa 0,25 millimetriä. Kuvassa 10 metrin ja 2 metrin korkeusmallit ovat keskenään samassa mittakaavassa.

Digitaalisesta korkeusmallista on helpompi tuottaa tarkka korkeuskoordinaatti. Tietokonesovelluksessa käyttäjä kirjoittaa tai osoittaa kartalta koordinaatit, sovellus lukee kyseistä pistettä vastaavan korkeusmallin ruudun korkeuskoordinaatin. Mittakaavassa 1:50 000 olevalla kartalla käyttäjän tulisi merkitä koordinaatti kartalle 0,25 millimetrin tarkkuudella ja arvioida korkeuskäyrien perusteella pisteen korkeuskoordinaatti.

Korkeusmallista 2 metrin korkeuskoordinaatti saadaan tarkemmin kuin 10 metrin

mallista. Yksittäisen ruudun korkeuskoordinaatin tarkkuus on tarkempi. Samoin 2 metrin korkeusmallin resoluutio on parempi kuin 10 metrin mallissa. Paremman resoluution avulla mallista erottuu enemmän kohteita, esimerkiksi pieniä kumpareita tai kuoppia ja tienvarsien ojaia. Lisäksi jyrkissä rinteissä 2 metrin malli pienentää virhettä.

Käytännön esimerkkejä

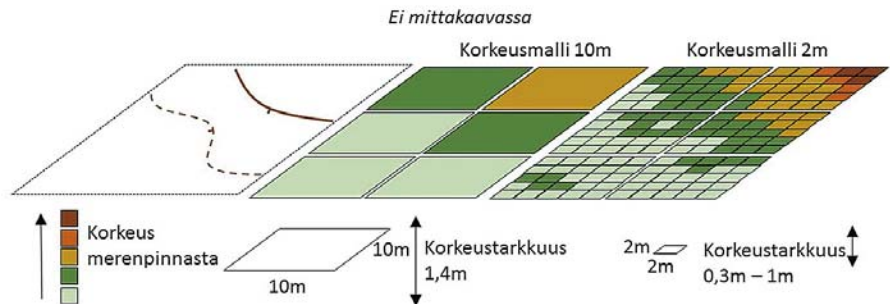
Kuvassa 2 on laskettu 2 metrin korkeusmallin ero 10 metrin malliin. Vaaleanpunainen väri tarkoittaa, että kyseisessä kohdassa 2 metrin malli antaa suuremman korkeuskoordinaatin kuin 10 metrin malli. Turkoosi väri tarkoittaa, että 2 metrin malli antaa pienemmän korkeuskoordinaatin

kuin 10 metrin malli. Kuvasta voidaan nähdä ainakin kahden tyyppisiä alueita, joissa korkeuskoordinaatti poikkeaa eri mallien välillä.

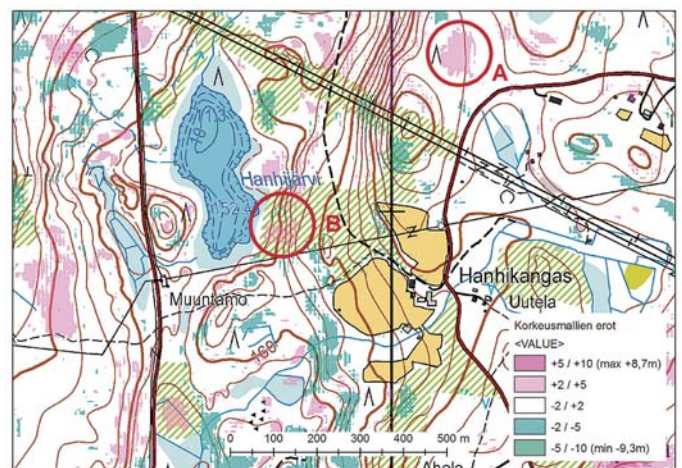
Laajat yhtenäiset värilliset alueet suhteellisen tasaisissa maastonkohdissa kertovat uuden laserkeilauksen tarkentuneesta mittaustuloksesta. Tällainen alue löytyy esimerkiksi kuvan yläreunasta ja on merkitty kuvaan alueeksi A.

Viivamaiset kuviot suhteellisen jyrkillä rinnealueilla kertovat 2 metrin aineiston paremmasta resoluutiosta 10 metrin aineistoon verrattuna. Tällainen alue löytyy kuvan keskeltä (alue B) ja sama alue lähikuvana kuvasta 3.

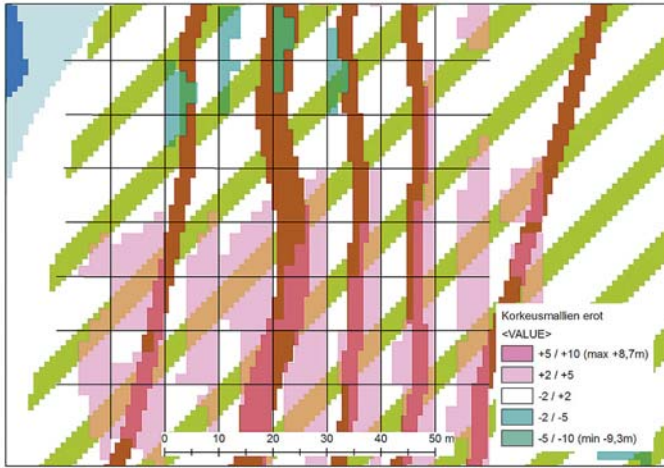
Kuvaan 3 on piirretty myös alkuperäinen 10 metrin korkeusmallin ruutujako. Kuvassa

Kuva 1: Korkeuskäyrät, 10 metrin ja 2 metrin korkeusmallit.

Kuva 2: Esimerkki 2 metrin ja 10 metrin korkeusmallien eroista. Sisältää Maanmittauslaitoksen Maastokarttasarjan 2016 aineistoa.

Kuva 3: Esimerkki resoluution aiheuttamasta 2 metrin ja 10 metrin korkeusmallien eroista. Sisältää Maanmittauslaitoksen Maastokarttasarjan 2016 aineistoa.

ta nähdään, kuinka kyseisessä kohdassa jyrkässä rinteessä 10 metrin korkeusmallin useiden ruutujen itäreunat ovat alempana ja länsireunat samalla tasalla tai ylempänä kuin tarkemmassa 2 metrin korkeusmallissa. Kuva on esimerkki 2 metrin korkeusmallin paremman resoluution tuottamasta

tarkemmasta korkeuskoordinaatista rinnealueilla.

Tulevaisuuden korkeusmallit

Maanmittauslaitoksen tavoitteena on saada 2 metrin korkeusmalli valmiiksi koko Suomen alueelle tämän vuoden aikana. Samaan aikaan Maan-

mittauslaitos aloittaa uuden laserkeilausohjelman. Uusissa mittauksissa voidaan päästä noin kymmenen senttimetrin tarkkuuteen kaikkien koordinaattien osalta.

Uudesta laserkeilausohjelmasta on kirjoitettu esimerkiksi Helsingin Sanomissa 27.10.2019. Artikkelin on luettavissa Helsingin Sanomien internet-sivuilla joko hakusanoilla 'tutkimukset metsät' tai suoraan osoitteessa <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006287521.html>

Vaikutukset

Mitä vaikutuksia korkeuskoordinaatin tarkkuudella on?

Käytettäessä asejärjestelmiä, joidenka hajonta on esimerkiksi 2–4 % ampumaetäisyydestä ja maalit ovat aluemaaleja, ei maalipisteen korkeuskoordinaatin mahdollisella esitetyn kaltaisella poikkeamalla ole merkittävää vaikutusta tulen tehoon. Kuitenkin tykistöllä on jo käytössä asejär-

jestelmiä ja ampumatarvikkeita, joiden osumatarkkuus on parempi kuin 15 metriä riippumatta ampumaetäisyydestä, esimerkkinä raskas raketinheitin ja sen uudet ampumatarvikkeet. Tämän kaltaisten asejärjestelmien käytössä tässä artikkelissa esitetyt poikkeamat voivat olla merkityksellisiä.

Tarkkaa korkeusmallia voidaan jo nyt käyttää tiedustelussa ja maalien paikantamisessa. Eri mittauksia vertaamalla – kuten yllä on verrattu 10 metrin ja 2 metrin malleja – voidaan löytää maastoutettuja kohteita tai esimerkiksi linnoitteita. Kun tunnetaan etukäteen tarkasti alueen maastonmuodot, voidaan uudesta mittauksesta laskea poikkeamat alkuperäiseen korkeusmalliin.

Asko Mäki

Tutkijaupseeri, kapteeni

Tykistösektori

Tutkimus- ja kehittämisosasto

Maavoimien tutkimuskeskus,

Maasotakoulu

Tykistökoulun ja Satakunnan tykistörykmentin henkilöstöä ja varusmiehiä vaihtokatselmuksessa.

Everstiluutnantti Antti Pirinen luovuttaa Satakunnan tykistörykmentin lipun Porin prikaatin komentajalle. Prikaatikenraali Mika Kalliomaa luovuttaa lipun ja sen mukana Satakunnan tykistörykmentin komentajan tehtävän everstiluutnantti Nikolai Votshenkolle.

Historiallinen päivä Niinisalossa

SIRKKA OJALA

1.1.2020 Niinisalossa vaihtui kaksi merkittävää tykistöllistä tehtävää. Vuoden alussa Satakunnan tykistörykmentti sekä Maasotakoulun Tykistökoulu

saivat ohjaksiinsa uudet tykkimiehet.

Juhlallista vaihtotilaisuutta vietettiin joulukuun 17. päivä Niinisalossa varuskunnan lip-

pukentällä runsaan kutsuvierasjoukon, henkilökunnan ja varusmiesten silmien edessä. Tapahtuma oli varsin historiallinen, sillä harvemmin kah-

den joukkoyksikön komentaja vaihtuu samanaikaisesti. Sotilaallisessa paraatiksalmuksessa, sankan lumipyryn keskellä itsenäisyyspäivänä everstiluutnantiksi ylennetty **Nikolai Votshenko** vastaanotti Satakunnan tykistörykmentin lipun everstiluutnantti **Antti Pirisel-tä**. Uusi tehtävä on Votshenkolle mieleinen, onhan hän Satakunnan tykistörykmentin kasvatti. Votshenkon on aiemmin palvellut rykmentissä yksikön varapäällikkönä sekä päällikön ja aliupseerikoulun johtajan tehtävissä. Komentajan tehtävään hän siirtyi Tykistökoululta osastonjohtajan vakanssilta. Komentajan tehtävä onkin hänelle ensimmäinen ja varmasti erittäin mielenkiintoinen uusi haaste sotilasuralla.

Vuodesta 2018 Satakunnan tykistörykmentin komentajana toiminut everstiluutnantti Antti Pirinen sai jäädä edelleen Niinisaloon, sillä Pirisen työ-piste siirtyi vain kivenheiton päähän Tykistökoululle. Piri-

Satakunnan tykistörykmentin perinneykällä vasemmal-la everstiluutnantti Antti Pirinen ja oikealla rykmentin uusi komentaja everstiluutnantti Nikolai Votshenko.

Tykistökoulun perinneykällä vasemmalla väistyvä koulun johtaja everstiluutnantti Petri Haataja ja oikealla uusi Tykistökoulun johtaja, everstiluutnantti Antti Pirinen.

Paikalla historiallista vaihtokatselmusta todistamassa oli myös Pohjankankaan Tykistökillan ja sen jäsenkiltojen edustajia.

◀ Juhlapäivän kunniaksi Satakunnan tykistörykmentin perinnetykin 122 H 09 kilpeen oli kiinnitetty vapaudenristi, jonka KTR 1:lle myönsi ylipäällikkö vuonna 1919 kenttätykistön kunnostautumisesta vapaussodan taisteluissa.

nen on palvellut suuren osan sotilasurastaan tykistön tehtävissä. Niinisalon lisäksi hänelle ovat tulleet tutuiksi myös Karjalan tykistörykmentti, Maanpuolustuskorkeakoulun Sotataidon laitos sekä Pääesikunnan Operatiivinen osasto. Lisäksi hän on osallistunut kahdesti kriisinhallintaoperaatioihin ulkomailla.

Pirisen edeltäjä everstiluutnantti **Petri Haataja** toimi Tykistökoulun johtajana keväästä 2018 alkaen. Nyt uusi komennus tuli Panssariprikaatiin Jääkäri-tykistörykmentin komentajaksi. Vaikka Haatajalle uusi tehtävä Jääkäri-tykistörykmentissä on mieluinen, oli vaihtolaisuudessa ilmassa myös haiketta. Haataja onkin todennut Tykistökoulun johtajuuden olleen tähän asti parasta aikaa hänen sotilasurallaan.

Vaihtokatselmuksen jälkeen päästiin lämpimiin sisätiloihin vaatteita kuivattamaan, sillä juhlapäivä jatkui Niinisalon Sotilaskodissa kahvitilaisuuden merkeissä. Tilaisuudessa muistettiin niin Piristä kuin Haatajakin. Tykistön tarkastaja, eversti **Pertti Holma** luovutti everstiluutnantti Haatajalle perinteisen muistamisen tykistön tarkastajan lipun ansiokkaasta Tykistökoulun johtajan tehtävän hoitamisesta. Everstiluutnantti Piriselle Holma ojensi kiitoksena tarkastajan kilven. Myös Satakunnan tykistörykmentin henkilökunta muisti everstiluutnantti Antti Piristä perinteisellä lahjalla, joka tulee aina muistuttamaan häntä ruudinkatuisesta komentajan tehtävästä yhdessä Suomen iskukykyisimmistä tykistörykmenteistä. ■

Tykistön tarkastaja, eversti Pertti Holma luovutti tarkastajan lipun everstiluutnantti Petri Haatajalle.

Everstiluutnantti Antti Pirinen sai komean muistolahjan Satakunnan tykistörykmentiltä ja työtovereiltaan.

Vaihtotilaisuuden kutsuvieraat odottavat ohimarssin alkamista. Paikalla oli muun muassa useita Jääkärikykistön Killan jäseniä sekä Lahden Seudun Tykistökillan, Riihimäen Seudun Tykistökillan sekä Tykkimiehet ry:n edustus.

Jääkärikykistörykmentti siirtyi Petri Haatajan johtoon

SIRKKA OJALA

Tämän vuoden alussa everstiluutnantti **Aku Antikaisen** työmatka pitenee kerta heitolla satoja kilometrejä, kun hän siirtyi Jääkärikykistörykmentin komentajan tehtävästä Mikkeliin Maavoimien esikuntaan. Antikainen luovuttikin Jääkärikykistörykmentin haikkein mielin seuraajalleen everstiluutnantti **Petri Haatajalle**. Jääkärikykistörykmentin lippu siirtyi everstiluutnantilta toiselle Panssaririkaatin lippukentällä joulukuun 13. päivä jo ennen päivän valkenemista.

Vaihtotilaisuuden puheessaan Antikainen totesi kuluneiden vajaan kahden palvelusvuoden rykmentissä olleen työntäyteistä aikaa. Antikainen sanoi olevansa erityisen hyvillään siitä, että sai olla johtamassa uuden sukupolven panssarihaupitsien K9 MOUKARIEN käyttöönottoa. Antikainen kertoi myös seuranneensa erityisellä ylpeydellä johtamisjärjestelmäkomppanian nousua osaksi tulenkäyttöjärjestelmää ja komppanian joustavaa sulautumista rykmentin ja Panssaririkaatiin osaksi. Rykmentin henkilöstöltä hän sanoi oppineensa paljon. Hän toikin esiin, että rykmentin henkilöstön erinomainen koonnos kokemusta ja nuorta in-

toa ovat tehneet hänestäkin paremman.

Rykmentin komentajan tehtävän vastaanottanut everstiluutnantti Petri Haataja siirtyi Parolaan Tykistökoulun johtajan tehtävästä. Uusi tehtävä on Haatajalle hyvin mieluinen, sillä hän toi puheessaan esiin toivoneensa pääsevänään johtamaan rykmenttiä jo useamman vuoden. Hän sanoikin ottavansa rykmentin komentajan tehtävän vastaan kiitollisena ja iloisin mielin. Haataja kertoi viettäneensä suurimman osan tähänastisesta palvelusurastaan Niinisalossa. Hän totesi tykistöuransa alkaneen, kun hän aloitti varusmiespalveluksen Pohjanmaan Tykistörykmentissä Sodankylässä. Sieltä hän siirtyi jatko-opintoihin Kadettikouluun Santahaminaan. Tämän jälkeen hän kertoi palvelleensa kolme ja puoli vuotta Puolustusvoimien tutkimuslaitoksella sekä pari vuotta Maanpuolustuskorkeakoulussa virkaurakursseilla.

Everstiluutnantti Haataja kertoi, että omissa johtamistoiminnassaan hän tulee korostamaan suunnitelmallisuutta, osaamisen hallittua kehittämistä, johtamis- ja vuorovaikutustaitoja kaikilla tasoilla sekä yhteistyötä, erityisesti ase-

lajien välistä yhteistoimintaa ja yhteistoiminnan harjoittelua. Haatajan mukaan yhdessä olemme enemmän kuin yksilöiden tai yksiköiden summa. Lopuksi hän totesi: ”Tällaisen rykmentin johtajana on huono mahdollisuus epäonnistua. Yritän olla käyttämättä tuota mahdollisuutta hyväkseni.”

Vaihtotilaisuus päättyi täytekakkukahvien merkeissä

Upseerikerholla. Tilaisuudessa tykistön tarkastaja, eversti **Pertti Holma** luovutti everstiluutnantti Antikaiselle tykistön tarkastajan kilven numero 74. Myös Jääkärikykistön Kilta muisti Killan varapuheenjohtajana toiminutta Antikaista Killan standaarilla, jonka tilaisuudessa luovutti Killan puheenjohtaja **Ilkka Vahtokari**. ■

Everstiluutnantti Aku Antikainen luovutti Jääkärikykistörykmentin everstiluutnantti Petri Haatajalle.

Kaksi rautaista, ruudinsavuista tykkimiestä Jääkärietykistörykmentin perinneykällä:
vas. everstiluutnantti Aku Antikainen ja everstiluutnantti Petri Haataja.

KILTA- JA KOKOUSSIVUT

Kilta- ja kokoussivuilla tarkoitettu materiaali sekä vuoden 2020 merkkipäiviin tulleet muutokset ja ilmoitukset merkkipäivän julkaisematta jättämisestä pyydetään toimittamaan ennen seuraavan numeron aineistopäivää Juhani Sunille, osoite Käppöpolku 1 D 11, 13500 Hämeenlinna, [kiltasivut.tulikomentoja\(at\)gmail.com](mailto:kiltasivut.tulikomentoja(at)gmail.com), mp 0440 478 602.

Numeron 2/2020 aineistopäivä on 29.5.2020 ja ilmestyy 3.7.2020 (viikko 27)

Tykkimiehet ry

Tulevaa toimintaa:

Hallituksen kokous 2/2020 Helsingissä 6.3.2020 klo 14.00, Eerikinkatu 2, ravintola Tekniskan Salit, Helsinki.

Hallituksen kokous 3/2020 Helsingissä 14.5.2020 klo 11.00.

Yhdistyksen kevätkokous 6.3.2020 klo 17.30 ravintola Tekniskan Salit, Eerikinkatu 2, Helsinki. Erillinen kokousilmoitus sivulla 9.

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Kari Vilamo**, Tempelinkatu 4 B 17, 00100 HELSINKI, mp. 050 325 2790, [kari.vilamo\(at\)gmail.com](mailto:kari.vilamo(at)gmail.com)

Sihteeri **Pertti Yrjölä** Suomen kasarminkatu 7 B 2, 13100 Hämeenlinna, mp. 040 938 1696, [pertti.yrjola\(at\)gmail.com](mailto:pertti.yrjola(at)gmail.com)

Pankkiyhteys:

NORDEA FI98 2124 1800 0110 53

Yhdistyksen internetsivut:

www.tykkimiehet.fi ja

FB-sivusto löytyy osoitteella: [@tykkimiehet](https://www.facebook.com/tykkimiehet)

Suomen Kenttätykistön Säätiö

Säätiön asiamies: majuri **Tuukka Mäkelä**

Yhteystiedot: [tuukka.makela\(at\)mil.fi](mailto:tuukka.makela(at)mil.fi)

Kenttätykistökerho ry ja Uudenmaan tykistökilta ry

Yhdistysten hallitus

Toimihenkilöt:

Kenttätykistökerhon ja Uudenmaan tykistökillan toimihenkilöt vuonna 2018: **Aki Mäkirinta** - PJ [puheenjohtaja\(at\)kterho.fi](mailto:puheenjohtaja(at)kterho.fi), Puh: 0400 805 124, **Oskari Ma-**

tilainen - VPJ, **Janne Hänninen** - Sihteeri [sihteeri\(at\)kterho.fi](mailto:sihteeri(at)kterho.fi), **Patrick Hjelt** - rahastonhoitaja, **Jere Portter** - Nuoriso, **Jorma Kainulainen** - Ase ja urheilu sekä **Raine Mönkkönen** - Lohjan patteri.

Jääkärytykistön Kilta ry

Tulevaa toimintaa:

KOKOUSKUTSU

Jääkärytykistön Kilta ry:n vuosikokous pidetään **12.3.2020 klo 17.00** alkaen Museo Militarinen Pohjolasalissa. Kokouksessa käsitellään killan sääntöjen määräämät asiat.

Ennen kokousta mahdollisuus tutustua museon perusnäyttelyyn.

Tervetuloa!

Killan hallitus

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Ilkka Vahtokari**, Cygnaeuskatu 3 as 2, 13130 Hämeenlinna, mp. 044 0105016, [ilkka.vahtokari\(at\)gmail.com](mailto:ilkka.vahtokari(at)gmail.com), sihteeri **Juhani Suni** Käppöpolku 1 D 11 13500 Hämeenlinna, mp 044 0478 602, [juhani.suni\(at\)gmail.com](mailto:juhani.suni(at)gmail.com). Tiedotussihteeri **Sirkka Ojala**, Kiveliönkatu 12, 33580 Tampere, mp. 050 3688460 [sirkka.ojala\(at\)gmail.com](mailto:sirkka.ojala(at)gmail.com)

Killan sähköposti: [jaakaritykistokilta\(at\)gmail.com](mailto:jaakaritykistokilta(at)gmail.com).

Jääkärytykistön Killan Facebook -sivu löytyy osoitteesta [@jaakaritykistokilta](https://www.facebook.com/jaakaritykistokilta) ja Killan verkkosivu:

www.jaakaritykistokilta.fi.

Kainuun Tykistö- ja Heittimistökipilta

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Timo Härkönen**, mp. 0445572457, [timo.harkonen\(at\)gmail.com](mailto:timo.harkonen(at)gmail.com), sihteeri **Tero Viiru**, mp 0405014387, [tero.viiru1\(at\)gmail.com](mailto:tero.viiru1(at)gmail.com), varapuheenjohtaja **Jukka Räisänen** mp. 050 030 7744, [jukka.raisanen\(at\)luukku.com](mailto:jukka.raisanen(at)luukku.com), jäsenih-

teeri **Seppo Möller**, [seppomoller\(at\)gmail.com](mailto:seppomoller(at)gmail.com). rahastonhoitaja **Tapio Väisänen**, mp. 0400218192, [tapiovaisanen01\(at\)gmail.com](mailto:tapiovaisanen01(at)gmail.com) Killan sähköposti: [kaithkilta\(at\)gmail.com](mailto:kaithkilta(at)gmail.com)

Karjalan Tykistökilta ry

Menneet tapahtumat:

Killan hallituksen järjestäytymiskokous pidettiin 9.1.2020. Hallituksen varapuheenjohtajaksi valittiin Anniina Kajander. Kokouksessa valittiin myös muut hallituksen toimihenkilöt vuodelle 2020. Yleissihteerinä jatkaa Sini Timonen, jäsenihtiierin tehtäviä hoitaa Maija Leskinen, rahastonhoitajana toimii Olli Pasila sekä varastovastaavana jatkaa Hilla Puhakka.

Tulevaa toimintaa:

Kiltailta Haminassa 3.3.2020. RUK viettää satavuotisjuhlavuottaan. Ensimmäinen yhtenäinen reserviupseerikurssi aloitettiin 1. huhtikuuta vuonna 1920. Juhlavuosi huipentuu 6. kesäkuuta Haminassa järjestettävään valtakunnalliseen RUK 100 -päpäjuhlaan. 100 vuoden aikana Reserviupseerikoulu on kouluttanut yli 180 000 reserviupseeria. Tutustumme tiistaina 3.3. klo 18.00 Reserviupseerikouluun ja uudistettuun varusmiesjohtajakoulutukseen.

Ilmoittautumiset 25.2. mennessä sähköpostitse [pj\(at\)karjalantykistokilta.fi](mailto:pj(at)karjalantykistokilta.fi) tai puhelimitse Olli Pasila 040 589 2341.

Jäsenkirje lähetetään kaikille jäsenmaksunsa maksaneille maaliskuussa.

Mahdolliset osoitteenmuutokset ilmoitetaan killan kotisivuilta tai jäsenihtiierille sähkö- tai kirjepostia

KOKOUSKUTSU

Kevätkokous pidetään lauantaina 18.4. klo 10.30 Lappeenrannan Upseerikerholla. Käsitellään sääntömääräiset kevätkokousasiat. Kokouskutsu myös jäsenkirjeessä.

Ammuntojen seuraaminen Pahkajärvellä 12.5. klo 10.00 – 15.00. Kokoontuminen varuskunnan pääportin pysäköintialueella klo 9.50. Säänmukainen varustus. Ilmoittautumiset 5.5. mennessä sähköpostitse [pj\(at\)karjalantykistokilta.fi](mailto:pj(at)karjalantykistokilta.fi) tai puhelimitse Olli Pasila 040 5892341.

Jäsenasiat, uudet jäsenet ja osoitteenmuutokset

Muutokset ilmoitetaan killan kotisivuilta tai jäsenihteerille sähkö- tai kirjepostia käyttäen.

Kilta tuotteiden myynti

Kiltatuotteita voi tiedustella hallituksen jäseniltä ja killan tilaisuuksista.

Tiedottaminen

Jäsenistölle jaetaan vuoden aikana kaksi ”Karjalan Prikaatin Kilpi” -joukko-osastoletettä ja neljä ”Tulikomentoja” -aselailehteä.

Merkittävänä tiedotus- ja jäsenhankintakanavana ovat toimineet killan kotisivut osoitteessa www.karjalantykistokilta.fi. Facebook-sivun hyödyntämistä on jatkettu. Facebook mahdollistaa uusien potentiaalisten jäsenien tavoittamisen sosiaalisessa mediassa. Killan sivuista ”tykkää” säännöllisesti uudet ihmiset.

Karjalan Tykistökilta löytyy Facebookista. Käy katsomassa ja tykkäämässä <http://www.facebook.com/KarjalanTykistokiltaRy?ref=ts>

Tulevista tapahtumista löytyy tietoa Karjalan Prikaatin kilpi - ja Tulikomentoja - lehdistä sekä killan kotisivuilla osoitteessa www.karjalantykistokilta.fi

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Jaakko Janhunen**, Kumpulitie 7 A, 45200 Kouvola, mp. 040 592 4445,

[pj\(at\)karjalantykistokilta.fi](mailto:pj(at)karjalantykistokilta.fi). Varapuheenjohtaja **Anniina Kajander**, Yleissihteeri **Sini Timonen**, mp. 040 755 0575, [yleissihteeri\(at\)karjalantykistokilta.fi](mailto:yleissihteeri(at)karjalantykistokilta.fi), Jäsenihteeri **Maija Leskinen**, Haukjärventie 96, 46230 Valkeala, [jasensihteeri\(at\)karjalantykistokilta.fi](mailto:jasensihteeri(at)karjalantykistokilta.fi). Rahastonhoitaja **Olli Pasila**, Varastovastaava **Hilla Puhakka**. Hallituksen muut jäsenet: **Tuomas Kola**, ja **Timo Rintanen** ja **Tapio Peltola**.

Lahden seudun Tykistökilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja: **Jorma Sovinen**, Hämeenkatu 7 A 11, 15110 Lahti, mp. 040 5577 269, [jorma.sovinen\(at\)phnet.fi](mailto:jorma.sovinen(at)phnet.fi). Varapuheenjohtaja **Erkki Raita**, Panimonkatu 5 A 2, 15140 Lahti, p.040 7282824, [erkki.raita\(at\)gmail.com](mailto:erkki.raita(at)gmail.com) Sihteeri: **Olli Eerola**,

Maitotie 2 B 9, 15510 Nastola, mp 0400 494572, [olli.eerola\(at\)meubeltra.fi](mailto:olli.eerola(at)meubeltra.fi). Rahastonhoitaja **Pentti Korpimies**, Petäjäkatu 27, 15900 Lahti, mp. 040 5750 772, [pentti.korpimies\(at\)phnet.fi](mailto:pentti.korpimies(at)phnet.fi)

Koulutusjaos Rihlan puheenjohtajana toimii johtokunnan jäsen **Ari Sausta**, Kuningattarenkatu 40 B 17, 17900 Loviisa, [ari.sausta\(at\)pp.inet.fi](mailto:ari.sausta(at)pp.inet.fi), mp. 0400 994 422

Mikkelin Seudun Kenttätykistökilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Risto Pöntinen**, Mankalantie 10, 50200 Mikkelä, mp. 050 500 177 617, [r.pontinen\(at\)surffi.fi](mailto:r.pontinen(at)surffi.fi). Varapuheenjohtaja **Alpo Leinonen**, Mäntypölinkuja 6 N, 50170 Mikkelä, 044 055 5195, [alpo.leinonen\(at\)gmail.com](mailto:alpo.leinonen(at)gmail.com). Sihteeri **Seppo Pirinen**, Karkialamenttie 1, 50150 Mikkelä, mp. 040 7444 131, [seppo.pirinen\(at\)surffi.fi](mailto:seppo.pirinen(at)surffi.fi). Rahastonhoitaja **Mirja Kauppinen**, Anselminkuja 1, 50600 Mikkelä, [mirja.a.kauppinen\(at\)gmail.com](mailto:mirja.a.kauppinen(at)gmail.com). Killan kotisivut ovat osoitteessa: www.mikkelintykistokilta.fi

Pohjois-Karjalan Tykistökilta ry

Tulevaa toimintaa:

KOKOUSKUTSU

Pohjois-Karjalan Tykistökilta ry:n sääntömääräinen **VUOSIKOKOUS**

pidetään **tiistaina 10.03.2020 klo**

18.00 alkaen Ylämyllyn Shell huoltoaseman kokoustilassa Ylämyllyntie 77, 80400 YLÄMYLLY. Kokouksessa käsitellään sääntöjen 10 § mukaiset asiat. Kahvitarjoilu. Tervetuloa.

Vuonna 2020 tulee kuluneeksi 80 vuotta, kun ”Tuntemattoman sotilaan” Paloaukean varuskunta perustettiin. Olemme kiltana yhdessä eri toimijoiden kanssa järjestämässä tapahtumaa joka sisältää kaikille avoimen maanpuolustusjuhlan **25.09.2020**. Päivämäärä kannattaa jo nyt laittaa kalenteriin. Juhlaa vietetään perinteisesti viiden vuoden välein teemalla ”Paloaukea-päivä”. Tapahtuman ajankohdaksi on valittu entisen Pohjois-Karjalan Patteriston vuosipäivä, tapahtumapaikkana ovat Paloaukean vanhat kasarmit, nykyinen koulutuskeskus ja liikuntahalli. Päivä on tarkoitettu Paloaukean koulun, heidän vanhempiansa ja uudelleen rakennetun lähialueen asukkaiden, kunnan sekä Ylämyllyn varuskunnassa toimineiden henkilöiden yhteiseksi juhlaiksi. Lisäksi toivom-

me, että myös ”Tuntemattoman sotilaan rykmentin” JR 8 perinteitä vaalivan Karjalan Prikaatin Kilta ry:n edustajat voisivat osallistua tilaisuuteen. Tarkempi päivän ohjelma valmistuu huhtikuun suunnittelukokouksessa ja siitä kerrotaan seuraavassa Tulikomentoja -lehdessä heinäkuussa.

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja: **Veijo Wälkky**, Jyrinpolku 1, 80400 Ylämylly, mp. 050 545 8297, [veijo.walkky\(at\)gmail.com](mailto:veijo.walkky(at)gmail.com). Sihteeri **Pekka T. Hyttinen**, Aallontie 19 A 4, 80160 Joensuu, mp. 045 112 3205, [pekkatapanihyttinen\(at\)gmail.com](mailto:pekkatapanihyttinen(at)gmail.com). Varapuheenjohtaja **Erkki Pesonen**, Ylämyllyntie 73, 80400 Ylämylly, mp. 0400 920 240, [emopesonen\(at\)gmail.com](mailto:emopesonen(at)gmail.com). Talousasiat: **Johannes Ryymin**, Tanhukaari 2 A 17, 40520 Jyväskylä, mp 0400 762 407, [johannes.ryymin\(at\)luukku.com](mailto:johannes.ryymin(at)luukku.com).

Pohjois-Suomen Tykkimieskilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Raimo Nurmela**, Ala-Laanilantie 5 B 9, 90500 Oulu, mp. 040 023 2447. [raimo.nurmela\(at\)mail.suomi.net](mailto:raimo.nurmela(at)mail.suomi.net). Sihteeri **Veikko Mattila**, [veikko.mattila\(at\)gmail.com](mailto:veikko.mattila(at)gmail.com) 044-7123656. Jäsenasiat **Ari Vuolteenaho** [ari.vuolteenaho\(at\)gmail.com](mailto:ari.vuolteenaho(at)gmail.com), mp. 044 544 6202

Rauman Seudun Tykistökilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Mikko Lemmetty**, mp. 044 345 9571, [mikko.lemmetty\(at\)iki.fi](mailto:mikko.lemmetty(at)iki.fi). Varapuheenjohtaja **Teijo Jalonen**, mp. 040 5948511, [westerpair\(at\)gmail.com](mailto:westerpair(at)gmail.com). Sihteeri **Pauli Kärkkäinen**, mp. 040 573 6254, [_pauliokarkkainen\(at\)gmail.com](mailto:_pauliokarkkainen(at)gmail.com), Rahastonhoitaja **Ravo Sarmet** 040 5628182, ravo.sarmet@dnainternet.net

Riihimäen seudun Tykistökilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Juha Vatsia**, Riuttantie 184 1190 Riihimäki, m. 0400 516 990, [juha.vatsia\(at\)apricon.fi](mailto:juha.vatsia(at)apricon.fi). Sihteeri **Sami Saarinen**, Pälöntie 161, 12630 Sajaniemi, mp 040 55 22 710, [sokki74\(at\)gmail.com](mailto:sokki74(at)gmail.com). Rahastonhoitaja **Jarmo Palkia**, Ota-vankatu 16 A 1 11130 Riihimäki, [jarmo.palkia\(at\)gmail.com](mailto:jarmo.palkia(at)gmail.com). Killan verkkosivut löytyvät osoitteesta www.riihitykki.fi

Gillesartilleristerna inom Nylands Brigads Gille

Funktionärer:

Ordförande **Björn Holmberg**, Näl-
dammsvägen 8 a 4, 00920 Helsingfors, tel
050 5637 729, [bhh\(at\)elisanet.fi](mailto:bhh(at)elisanet.fi). Viceordf
Risto Lindgren, Brunnsgratan 10, 10600
Ekenäs, mp 040 5634 322

Besök våra hemsidor:

www.gillesartilleristerna.com och
www.mulliradio.net

Pohjankankaan Tykistökillta ry

Tulevaa toimintaa:

KOKOUSKUTSU

Pohjankankaan Tykistökillta ry:n
kevätkokous pidetään **lauantaina**
21.3.2020 klo 13.00 Kankaanpään
Framilla (Keskuskatu 31). Käsitellään
sääntöjen mukaiset asiat. Kokoussi-
telmän pitää Tykistökoulun johtaja evl
Antti Pirinen aiheesta Tykistön kehi-
tys ja uudet asejärjestelmät sekä Tykis-
tökoulu tänään. Ennen kokousta on
mahdollisuus omakustanteiseen lou-
nasruokailuun klo 12 alkaen (hintaa 20
eur), minkä vuoksi pyydetään killoit-
tain ilmoittamaan osallistumisesta ml.
ruoka-aineallergiat ma 16.3. mennessä
pääkillan sihteerille **Esko Isohannulle**,
[esko.isohannu\(at\)gmail.com](mailto:esko.isohannu(at)gmail.com).

Pääkillan toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Kimmo Tuomi**, Tuomen-
tie 8, 38950 Honkajoki, mp. 040 7403
092, [kimmo.f.tuomi\(at\)gmail.com](mailto:kimmo.f.tuomi(at)gmail.com). Vara-
puheenjohtaja **Kalervo Salonen**, Rasino-
jantie 7, 29600 Noormarkku, mp. 044
1398124, kallesalonen0@gmail.com

Sihteerit **Esko Isohannu**, Ratakistonka-
tu 29 A 2, 33300 Tampere, mp. 050 550
9420, esko.isohannu@gmail.com.

Taloudenhoitaja **Pertti Onniselkä**, Aar-
nintie 26, 28370 Pori, mp. 0500 590 409,
[peritti.onniselka\(at\)gmail.com](mailto:peritti.onniselka(at)gmail.com).

Killan verkkosivut löytyvät osoitteesta:
www.pohjankankaantykestokilta.fi

Killan FB -sivut löytyvät osoitteella:
[@pohjankankaantykestokilta](https://www.facebook.com/pohjankankaantykestokilta)

Pohjankankaan Tykistökillan paikallisosastot:

Porin Seudun Tykistökillta

Tulevaa toimintaa:

Kokoonnumme parillisten kuukausi-
en toisena keskiviikkona klo 13 Viikka-
rin Valkamassa Porissa osoitteessa Juha-
na Herttuankatu 17. Mikäli haluat myös
nauttia tukevan lounaan noutopöydästä,
saavu paikalle jo klo 12. Kattauksen hin-
ta on 8,90 €.

Tämän vuoden ensimmäinen tapaaminen
on ke 12.2. ja seuraava ke 8.4. Varaa ka-
lenteristasi loppuvuoden kokoontumis-
päivät, vaikka saman tien.

Yhteyshenkilöt:

Kalevi Virtanen, Perälhontie 25, 29350
Palus, mp. 044 2100 572, [kalevi.virtanen\(at\)dnainternet.net](mailto:kalevi.virtanen(at)dnainternet.net). **Pertti Onniselkä**, Aarnin-
tie 26, 28370 Pori, pk (02)6355 448, mp.
0500 590 409, [peritti.onniselka\(at\)gmail.com](mailto:peritti.onniselka(at)gmail.com). **Vesa Niemenmaa**, Koivistonpuistik-
ko 43 B, 28130 Pori, mp. 040 5823 026,
[vesa.niemenmaa1\(at\)gmail.com](mailto:vesa.niemenmaa1(at)gmail.com)

Turun Seudun Tykistökillta

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja ja rahastonhoitaja **Orvo**
Haavisto, Itäpellontie 26, 20300 Turku,
mp. 050 376 0371, [haavirov\(at\)gmail.com](mailto:haavirov(at)gmail.com). Sihteerit / jäsenkirjuri **Jyri Jylhä**, As-
kaistentie 228, 21230 Lemu
mp 0500 820 833 [jyri.louhis\(at\)gmail.com](mailto:jyri.louhis(at)gmail.com),

Sihteerit toimii kotisivujen ylläpitäjänä.
Hänelle tehdään ilmoitukset osoitteen-
muutoksista ja muista jäsenyyteen liitty-
vistä muutoksista.

Killan verkkosivut:

<https://www.pohjankankaantykestokilta.fi/alaosastot/turun-seudun-tykestokilta/>

Jäseneksi ilmoittautuminen

Haluan liittyä jäseneksi (killtaan)

Nimi Syntymäaika

Arvo tai ammatti

Olen palvellut yllä mainitussa joukko-osastossa

Katuosoite

Postinumero Postitoimipaikka

Maa Sähköpostiosoite

(jos on jokin muu kuin Suomi)

Allekirjoitus

Arvoisa lukija!

Jos et vielä saa Tulikomentaja-lehteä
kotiisi Sinulla on mahdollisuus pääs-
tää lehden vakinaiseen lukijakuntaan,
liittymällä johonkin kiltasivuilla mai-
nittuun tykistökilltaan tai -yhdistyk-
seen. Ota yhteys oman joukko-osas-
tosi tai kotipaikkakuntasi lähimmän
tykistökillan sihteerin ja lähetä hän-
nelle oheinen ilmoittautumisloma-
ke. Näin varmistat mukanaolosi ase-
lajimme uuden lehden lukijakunnas-
sa. Saat kiltasi sihteeriltä tietoja myös
muista jäsenyyteen kuuluvista eduista
ja tapahtumista.

**Tulikomentaja on tykistö-
kilttojen jäsenlehti eikä sitä voi
tilata erikseen.**

Vammalan Seudun Tykistökilta

Tulevaa toimintaa:

KOKOUSKUTSU

Vammalan Seudun Tykistökilleden kevätkokous pidetään torstaina **23.4.2020 klo 19.00** alkaen

Sirkka ja Matti Niemen luona Rautajoen kartanossa (Rautajoentie 65, 38210 Sastamala).

Hallitus kokoontuu klo 18.30.

Kokouksen yhteydessä esitelmöi Satakunnan tykistörykmentin komentaja, everstiluutnantti

Nikolai Votshenko.

TERVETULOA!

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Tuomas Rantala**, Väli-
maankatu 1-5 D 58, 33500 Tampere
mp. 050-3787111, [tuomas.h.j\(at\)gmail.com](mailto:tuomas.h.j(at)gmail.com).
Kunniapuheenjohtaja **Matti Niemi**,
Rautajoentie 65, 38210 Sastamala,
mp 0500 631431, [matti.niemi\(at\)niementehtaat.fi](mailto:matti.niemi(at)niementehtaat.fi).
Sihteeri **Matti Soini**, Uotso-
lantie 39 A 1, 38460 Sastamala, mp. 045
8514148.

Rahastonhoitaja **Rauno Heino**, Vaunun-
peräntie 249, 38210 Sastamala, pk. (03)
5152202.

Etelä-Pohjanmaan Tykistökilta

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Seppo Rinta-Hoiska**,
Untamonsola 1, 60120 Seinäjoki, mp.
044 021 0549, mpt. 040 524 4373,
[sepporb\(at\)gmail.com](mailto:sepporb(at)gmail.com).
Varapuheenjohtaja **Arvo Hakamaa**,
Ruukintie, 60120 Seinäjoki,
Kunniapuheenjohtaja **Antti Vainio**,
Siipipyöränkatu 29 B Seinäjoki,
Jäsensih-
teeri ja rahastonhoitaja **Samuli Niinistö**,
Homesojantie 28 B 4, 60800 Ilmajoki, pt.
ja pk. (06) 4246 931, mp. 040 7720437,
[samuli.niinisto\(at\)gmail.com](mailto:samuli.niinisto(at)gmail.com)

Pohjankankaan Tykistökilleden rekiste- roidyt jäsenyhdistykset:

Kankaanpään Seudun Tykistökilta ry

Tulevaa toimintaa:

KOKOUSKUTSU

Kankaanpään Seudun Tykistökil-
ta ry:n kevätkokous pidetään torstai-
na **12.3.2020 klo 18.00** Kankaanpään
Kuntoutuskeskuksessa (Kelankaari 4).
Kokouksessa käsitellään sääntöjen mu-
kaiset asiat.

Kokouksesitelmän pitää Raketinheitiin-
patterin päällikkö/SatTR majuri **Han-
nu-Pekka Lähde** aiheesta Suomen Ra-
ketinheittimistö tänään.

Kahvitarjoilu klo 17.30.

Tervetuloa!

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Kimmo Tuomi**, Tuomen-
tie 8, 38950 Honkajoki, mp. 040 7403
092, [kinmo.f.tuomi\(at\)gmail.com](mailto:kinmo.f.tuomi(at)gmail.com).
Varapuheenjohtaja ja sihteeri **Esko Isohannu**,
Ratakistonkatu 29 A 2, 33300 Tampere,
mp. 050 550 9420, esko.isohannu@gmail.com.
Rahastonhoitaja **Jari Anttila**, Kata-
jakatu 4, 38700 Kankaanpää, mp. 0400
954 536, [jariant\(at\)gmail.com](mailto:jariant(at)gmail.com)

Kiltasivut netissä:

kankaanpaanseuduntykistokilta.yhdistysavain.fi

Mittamies- ja Topografikilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Kalervo Salonen**, Rasino-
jantie 7, 29600 Noormarkku, mp. 044
1398124,

kallesalonen0@gmail.com

Varapuheenjohtaja **Kyösti Pyysalo**, Tel-
luskentie 17 B 01480 Vantaa, mp. 050
500 3122, [k.pyysalo\(at\)kolumbus.fi](mailto:k.pyysalo(at)kolumbus.fi).
Sihteeri **Toivo Vanhanen**, Laurinniityntie 2
a 5, 00440 Helsinki, mp. 040-5488605,
[toivo_vanhanen\(at\)outlook.com](mailto:toivo_vanhanen(at)outlook.com), Rahas-

tonhoitaja **Mika Aarnio**, Kurkelankatu 8
A 1, 21100 Naantali, mp. 040 5108499,
[mika.j.aarnio\(at\)gmail.com](mailto:mika.j.aarnio(at)gmail.com)

Mittamies- ja Topografikilleden alaosastot:

Helsinki: **Toivo Vanhanen**, Laurinni-
tyntie 2 a 5, 00440 Helsinki, mp. 040
5488605, [toivo_vanhanen\(at\)welho.com](mailto:toivo_vanhanen(at)welho.com)

Kankaanpää: **Pertti Pösö**, Piiparinkatu 6,
38700 Kankaanpää, mp. 040 5239282,
[pertti.poso\(at\)luukeku.com](mailto:pertti.poso(at)luukeku.com)

Pori: **Olli-Pekka Ihalainen**, Annalan-
tie 1, 28220 Pori, mp.044 7011853, [olli-pekka.ihalainen\(at\)pori.fi](mailto:olli-pekka.ihalainen(at)pori.fi)

Turku: **Juha Kangasniemi**, Kylläisenran-
ta 2, 21620 Kuusisto, mp. 041 538 0444,
[juha.kangasniemi\(at\)pp1.inet.fi](mailto:juha.kangasniemi(at)pp1.inet.fi).
Joukko-
yksikkö: Kilta vaalii Mittauspatteriston,
Tiedustelupatteriston ja Topografikilleden
perinteitä.

Killeden kotisivut ovat osoitteessa:

<https://www.pohjankankaantykistokilta.fi/alaosastot/mittamies-ja-topografikilta-ry/>
Muista ilmoittaa voimassa oleva sähkö-
postiosoitteesi jäsenrekisteriin.

Tampereen seudun tykistökilta

Yleiskokouksessa valittu johtokunta: **Yrjö Inkinen, Mikko Viitala, Esko Taustila, Ritva Tumelius.**

Kilta toimii tällä hetkellä rekisteröimättömänä yhdistyksenä. Seuraa tietoja sähköpostista ja killeden Facebook-sivulta: Tampereen tykistökilta.

Yhteystiedot: [treykkilta\(at\)live.fi](mailto:treykkilta(at)live.fi), mp. 0400 211997

Aallon patteriston perinnetoimikunta

Puheenjohtaja **Pentti Alanko** Opistontie
74 60800 Ilmajoki

[pentti.alanko\(at\)netikka.fi](mailto:pentti.alanko(at)netikka.fi),

puh. 0500 662367

Sihteeri **Kari Silvennoinen** Juhantie 2

60800 Ilmajoki

[ksilvennoinen\(at\)gmail.com](mailto:ksilvennoinen(at)gmail.com),

puh. 040 5077667

RAKETINHEITTIMET JA RAKETIT

Venäjän Keskinen sotilaspiiri tulee saamaan **Tornado-S**-raketinheittäimiä. Aseet kohdennetaan Tsheljabinskin alueelle 232RAKHPR:lle. Yksikköön kuuluu 12 asetta, joiden raketeilla on 120 km kanta-

ma. Saatuaan maalin koordinaatit ammunnanhallintajärjestelmä laskee lentoradan ja maalin tuhoamiseen tarvittavien raketien määrän. Sen jälkeen järjestelmä suuntaa putket ilman miehistön toimenpiteitä. Ope-
raattorin on vain painettava nappia.
(https://armyrecognition.com/november_2019_global_defense_security_army_news_industry/russian_central_district_receives_tornado-s_mlr.html, 26 November 2019)

Venäläinen Motovilikhinskien Zavod Enterprize on toimittanut viimeisen tilatun 122 mm **Tornado-G**-raketinheittäimien Venäjän Puolustusministeriölle. Järjestelmä esiteltiin julkisuudessa vuonna 2012. Heittäimien miehistöön kuuluu 3 henkilöä.
(https://armyrecognition.com/november_2019_global_defense_security_army_news_industry/roster_supplies_final_tornado-g_mlr_batch.html, 14 November 2019)

Maanpuolustusjärjestöjen komeaa 30 lipun lippulinnaa johti Pirkanmaan Reservi-upseeri Piiriin puheenjohtaja ja Tykkimiehet ry:n hallituksen jäsen Mikko Hörkkö. Kuva: Antti Maunuksela.

Panssarien jylyä, marssiaskelia ja kavioiden kopsetta Tampereella

SIRKKA OJALA

Puolustusvoimien valtakunnallinen itsenäisyyspäivän paraati järjestettiin kahdeksan vuoden tauon jälkeen Tampereella. Paraatijärjestelyjen vastuutahot Panssariprikaati ja Pirkanmaan aluetoimisto onnistuivat järjes-

telyssä yli odotusten, sillä Ratinan stadionille ja Tampereen valtatie varteen kerääntyi itsenäisyyspäivänä noin 30 000 innokasta katsojaa.

Ennen H-hetkeä marssiaskelia hiottiin monella tahol-

la, ja vielä itsenäisyyspäivän aattona kaikki paraatin jalan liikkuvat osastot kokoontuivat Tampereen Messu- ja urheilukeskukseen yhteisiin paraatiharjoituksiin. Myös panssariajoneuvoja nähtiin kaupungil-

la jo aattopäivänä. Itsenäisyyspäivän tunnelma olikin huikeaa jo 5. joulukuuta, ja vahvan maanpuolustustahdon aisti joka taholta muun muassa messukeskuksessa.

Paraatin vuoden 2019 teema oli *Suorituskykyiset joukot Suomen puolustuksen turvana*. Paraatikatselemukseen osallistui 1300 henkilöä sekä ohimarssiin 1000 henkilöä ja 56 ajoneuvoa. Ohimarssin päätteeksi yleisöä ihastutti myös Tampereen seudun ratsuväen killan 33 hevosen ratsuosasto. Yleisö pääsi lähietäisyydeltä tutustumaan myös Puolustusvoimien kalustoon Ratinanniemeen kootussa kalustonäyttelyssä. Ihmeteltävää riittikin Suomen ensimmäisistä panssarivaunusta vuodelta 1919 aina uusimpiin puolustusvoimien kalustohankintoihin kuten K9-panssarihaupitsiin ja Leopard 2A6 -taistelupanssarivaunuun. Kalustonäyttelyyn tutustumisen lomassa suupielet sai sokerisiksi, kun hetken jaksoi jonottaa Sotilaskotiauton luukulle. ■

Joukot saapuvat Ratinan stadionille Paraatikatselemukseen. Kuva: Sirkka Ojala.

Ratsuosaston muodostivat Tampereen seudun ratsuväen kilta, Rakunakilta ja Ratsumieskilta. Kokoonpano oli suurin sitten viime sotien. Ratsastajat olivat reserviläisiä ja ratsut pääosin suomenhevosia. Ratsastajilla oli käytössä ratsuväen asepujuja Suomen itsenäisyyden ajalta. Hevoset oli varustettu alkuperäisillä armeijan satuloilla ja päitsillä. Hevosia osastossa oli yhteensä 33. Kuva: Antti Maunuksela.

K9 MOUKARIIN pääsi tutustumaan kalustonäyttelyssä ja se nähtiin myös ohimarssilla. Kuva: Raimo Ojala.

Maavoimien operaatiopäällikkö prikaatikenraali Rami Saari ilmoitti ohimarssin päättyneen. Marssin vastaanotti puolustusvoimien sotatalouspäällikkö kenraaliluutnantti Timo Rotonen seuranaan Tampereen kaupungin pormestari Lauri Lyly ja sotiemme veteraani Timo Salokannel. Taustalla kutsuvieraita. Kuva: Raimo Ojala.

Suomen Tykistön päivän tilaisuudet Helsingissä 6.3.2020

Seppeleenlasku

Klo 12.00 tykistönkenraali V.P. Nenosen haudalle.
Kokooneminen Hietaniemen kappelin portilla klo 11.50

Tilaisuudet Ravintola Tekniskassa

Eerikinkatu 2, Helsinki

Klo 14.00 Tykkimiehet ry:n hallituksen kokous

Klo 15.30 Suomen Kenttätykistön säätiön hallintoneuvoston kokous

Klo 17.00 Suomen Kenttätykistön säätiön hallituksen kokous

Klo 17.30 Tykkimiehet ry:n kevätkokous

Klo 18.30 Tykkimiesilta, johon kaikki tykkimiehet ja tykistön ystävät ovat tervetulleita

Alkumalja

Juhlaesitelmä

Palkitsemiset

BUFFET RUOKAILU

- Pintasavustettua merilohta, mirin-inkivääri kurkkusalaattia
- Käsinkuorittuja katkarapuja – sähramifenkolia ja omenaa
- Häränpaahtofilettä Chimichurri – persiljaa, oreganoa ja chiliä
- Belugalinssesjä ja rakuunaporkkanaa – punajuurihummusta
- Perunasalaattia Patatas Bravas – tomaattia, paprikaa ja chiliä
- Sydänsalaattia ja caesar-dressinkiä
- Talon leipää ja levitetä

PÄÄRUOKA

- Mureaa häränrintaa Milanese – tummaa tomaatti kastiketta
- Paahdettua perunaa, pinjansiemeniä ja rosmariinia
- Säräjuureksia ja perunaa
- Kahvia, haudutettua teetä

Ilmoittautumiset tykkimiesiltaan viimeistään

maanantaina 28.2.2020 mennessä maksamalla illalliskortin hinta 42 € Tykkimiehet ry:n tilille Nordea FI 98 2124 1800 0110 53, viestikenttään maininta "6.3. Nenonen". Osallistujat maksavat omakustanteisesti ruokajuomat ja eteispalvelun.

Tiedustelut ja ilmoitukset ruoka-aineallergioista:

Pertti Yrjölä, pertti.yrjola(at)gmail.com, 040 938 1696.

Päivän tilaisuuksissa on asuna paraatipuku tai tumma puku ja kunniamerkki.

AJONEUVOTYKIT

Yhdysvaltain Armeija on tilannut BAE Systemsiltä 60 kpl lisää **M109A7** panssarihaupitseja sekä saman määrän M992A3-ampumatarvikevaunuja (CAT). Kauppa-summa on 249USD. Tämän tilaus mukaan luettuna on tilattu 156 panssarihaupitsia ja niille kullekin ampumatarvikevaunu. Viimeiset toimitukset ovat 31.1.2023.

M109A7. (<https://www.baesystems.com/en/article/bae-systems-receives-order-from-u-s--army-for-additional-m109a7-self-propelled-howitzers>, 18 Dec 2019, <https://www.army-technology.com/features/what-missiles-did-iran-use-to-attack-us-bases/>)

Intian armeija on testannut 155 mm ohjautuvaa **Excalibur**-ammusta M777-haupitsilla. Excaliburit otettiin Intian tykistössä käyttöön lokakuussa. Intian medialähteiden mukaan sillä on kahta eri ammusversiota, joista toisen tarkkuus on 20 m ja toisen 2 m. Ammuksia voidaan ampua Intian tykistön eri aseilla kuten M777, Bofors, K-9 Vajra ja Dhanush. (<https://www.army-technology.com/news/india-excalibur-ammunition-m-777-howitzers/>, 10 December 2019)

OHJUKSET

Pohjois-Korea on toteuttanut kahden tunnistamattoman ohjuksen laukaisut järeällä raketinheittimellä 28. marraskuuta. Ohjukset lensivät noin 380 km etäisyydelle ja saavuttivat 100 km korkeuden.

Kuva ohjuslaukaisusta. (https://armyrecognition.com/november_2019_global_defense_security_army_news_industry/north_korea_test-fires_super-large_multiple_rocket_launcher.html, 29 November 2019)

Sotamuseon näyttelypäälikkö Lauri Haaviston yksi mieliesineistä Sotamuseon näyttelyssä on Draken-simulaattori. Se on nähtävillä ja istuttavissa Tykistömaneesissa Suomenlinnassa. Kuva: Sotamuseo.

Sotamuseon kokoelmat siirtyivät Vantaan kokoelmakeskukseen

LAURI HAAVISTO

Viime vuoden aikana Sotamuseo on luopunut perinteikkäistä tiloistaan Kruununhaassa ja museo on nyt uudessa asennossa Suomenlinnassa ja Vantaalla. Vuonna 1929 perustettu Sotamuseo ehti toimia vuosikymmenien ajan Kruununhaassa Liisankadulla ja Maurinkadulla, jossa sijaitivat museon toimistot, näyttelyt ja kokoelmia. Nyt tiloista on luovuttu, ja Sotamuseon kokoelmat ja iso osa henkilökuntaa on siirtynyt Vantaalle Kokoelma- ja konservointikeskuksen tiloihin. Näissä asianmukaisissa tiloissa museoesineistön säilytys on saatu turvattua myös tuleville sukupolville.

Vantaan kokoelmakeskus on Museoviraston operoima paikka, jossa Sotamuseo on yksi tilojen käyttäjistä. Vanhasta Inex Partners Oy:n varastosta on muokattu korkea säilytystilaa, jossa liikkuvilla hyllystöillä ja oikeissa säilytysolosuhteissa olevalla materiaalilla on erinomaiset tilat. Sotamuseon kokoelmista tiloissa säilytetään niin lippuja, tekstiilejä, taidetta, valokuvia kuin paperimateriaalia, jotka kaikki vaativat oman erityisen säilytysratkaisunsa. Samalla kokoelmakeskuksessa jatkuu Sotamuseon inventointityö, jossa jokainen esine tarkastetaan ja

sen sijaintiedot merkitään sähköiseen järjestelmään. Tämä tarkoittaa valitettavasti myös sitä, että esimerkiksi tutkijoilla ei ole toistaiseksi pääsyä tutustumaan Sotamuseon kokoelmiin ennen kuin inventointityö loppuu. Kuva-arkisto toimii sähköpostin välityksellä kuva-arkisto.sotamuseo@mil.fi ja tietenkin löytyy *sa-kuva.fi*-palvelu, jossa on saatavilla Puolustusvoimien kuvat vuosilta 1939–1945.

Näyttelytyö

Sotamuseon näyttelyt sijaitsevat nyt Suomenlinnassa ja ovat avoinna ympäri vuoden. Samoin näyttelyhenkilökunta on siirtynyt työskentelemään Suomenlinnaan, jossa yhteys näyttelyihin parantaa logistiikkaa ja toimintamahdollisuuksia. Sotamuseon näyttelyt ovat avoinna Maneesissa ja Tykistömaneesissa joka päivä kello 11.00–16.30 ja toukokuun alusta syyskuun loppuun 11.00–18.00. Tämän jälkeen palataan taas 11.00–16.30 aukioloaikoihin. Suomenlinnassa on esillä *Puolustusvoimat – 100 vuotta sodan ja rauhan töissä* -näyttely, joka kertoo Suomen sotahistoriasta itsenäisyyden alusta tähän päivään saakka. Sukellusvene Vesikko aukeaa yleisöl-

le 7.5.2020 ja on päivittäin avoinna kello 11.00–18.00 syyskuun loppuun asti.

Näyttelyssä on tarjolla kattava katsaus itsenäisyyden ajan Suomen Puolustusvoimiin ja sotahistoriaan. Kävijät ovatkin löytäneet näyttelyt todella hyvin, sillä vuonna 2019 kohteissa vieraili yhteensä yli 136 000 museokävijää. Tähän ovat vaikuttaneet monet tekijät. Museokorttikävijät ovat löytäneet kohteet hyvin, ja jo itsessään Suomenlinnassa vierailee vuosittain yli miljoona kävijää. Kaikkiin kolmeen kohteeseen pääsee samalla lippulla (7 euroa aikuisilta ja 4 euroa opiskelijoilta/eläkeläisiltä ja veteraanit ilmaiseksi). Varsin edullinen lipunhinta pitää vierailukynnyksen myös matalana. Vuonna 2020 uutena asiana on, että alle 18-vuotiaat pääsevät näyttelyihin ilmaiseksi. Tämän toivotaan lisäävän niin nuorien kuin perheiden saapumista museoon. Tarkoituksena on myös uusia näyttelyiden tekstejä ja sisältöä sekä tehdä erikoisnäyttely vuoden lopulla, jossa asiakas pääsisi itse kokeilemaan enemmän esineistöä.

Sotamuseon näyttelyt ovat avoinna ympäri vuoden Suomenlinnassa. Tarkemmat tiedot www.sotamuseo.fi ■

AJONEUVOTYKIT

SH-15 messuilla Kiinassa marraskuussa 2018. (https://www.armyrecognition.com/december_2019_global_defense_security_army_news_industry/pakistan_to_procure_236_sh-15_155mm_wheeled_self-propelled_howitzer_from_china.html)

Pakistan on ostamassa Kiinasta 236 kpl 155 mm kolmiakselisia **SH-15**-ajoneuvotykkejä. Ase on esitelty julkisuudessa marraskuussa 2018. Hytti on panssaroitu. Suurin kantama on 20 km perinteisillä ammuksilla ja 53 km rakettivusteisilla ammuksilla. Miehistöä in viisi. Ajoneuvon paino lienee 22 t. Aiemmin Pakistan on ostanut Kiinasta SH-1-ajoneuvotykkejä.

TYKKIEN AMPUMATARVIKKEET

ERCA-hankkeeseen liittyen **Yhdysvaltain** armeija on kehittämissä **155 mm tykistöammuksen prototyyppiä**. Siihen liittyen kehitetään uusia valmistusprosesseja. Näihin liittyvä markkinatutkimus on parhaillaan käynnissä. (<https://www.janes.com/article/93365/us-army-seeks-help-to-manufacture-new-erca-projectile-prototypes>, 23 December 2019)

TYKKIMIEHEN KYMPPI

Kysymykset laati
Ilkka Vahtokari.

Talvisota oli käynnissä tasan 80 vuotta sitten. Kysymykset ovat talvisodasta ja sen tykistöä.

- Missä tehtävässä J. K. Paasikivi toimi syksyllä 1939, kun hänet valittiin valtuuskuntaan johtoon neuvottelemaan Moskovaan poliittisista kysymyksistä, jotka olivat tulleet ajankohtaisiksi?**
 - hallituksen ulkoministerinä
 - ulkoministeriön jaostopäällikkönä
 - Suomen lähettiläänä Tukholmassa
- Kenen aloitteesta alettiin Karjalan kannaksella linnoittaa ns. Mannerheim-linjaa?**
 - Akateemisen Karjala-Seuran
 - Suojeluskuntain Yliesikunnan
 - Lotta Svärd -järjestön
- Minä päivänä ammuttiin kuuluisat Mainilan laukaukset?**
 - marraskuun 22. päivä
 - marraskuun 26. päivä
 - marraskuun 30. päivä
- Paljonko oli suomalaisten joukkojen vahvuus marraskuun lopulla 1939? NL oli asettanut Kannakselle sodan alussa n. 200 000 miestä.**
 - n. 250 000 miestä
 - n. 295 000 miestä
 - n. 320 000 miestä
- Montako suomalaista taistelija kuoli keskimäärin joka päivä 105 päivää kestäneessä talvisodassa?**
 - n. 180
 - n. 210
 - n. 250
- Sodan alkaessa Suomen tykkikalusto oli hyvin kirjavaa, pienikaliiperista ja sitä oli vähän. Miltä vuodelta oli vanhin 107mm:n kanuuna, jota joukoilla oli käytössä?**
 - m/77
 - m/97
 - m/01
- Tykistöillä suurin puute oli sodan alkaessa ampumatarvikkeista. Paljonko niitä oli käytössä keskimäärin tykkiä kohden?**
 - n. 1100 kpl
 - n. 800 kpl
 - n. 650 kpl
- Suomi sai hankittua sodan aikana tykkejä ostamalla ja lahjoituksina 395 tykkiä Ruotsista, Ranskasta, Isosta-Britanniasta ja muutamasta muusta maasta. Mikä oli ylittävä maa, josta myös lahjoitettiin tykkejä Suomelle?**
 - Unkari
 - Espanja
 - Italia
- Talvi- ja jatkosodan aikana oli koko ajan keskimäärin 13 000 lottaa armeijan apuna sotatoimialueella. Montako lottaa kuoli talvisodassa sotatoimialueella?**
 - n. 20
 - n. 40
 - n. 60
- Kuinka monta luovutettujen alueiden asukasta joutui lähtemään evakkoon Karjalasta sodan jälkeen?**
 - n. 300 000
 - n. 430 000
 - n. 500 000

Vastaukset: 1c 2a 3b 4 5c 6a 7c 8b 9c 10b

VIELÄ SAATAVISSA!

Tykkimiehet ry:n tuottamat
dokumenttielokuvat

9€ /kpl

+ toimituskulut

TILAUKSET

Museo Militaria

[museomilitaria.fi/
portfolio/museokauppa](http://museomilitaria.fi/portfolio/museokauppa) tai

[asiakaspalvelu\(at\)museo.militaria.fi](mailto:asiakaspalvelu(at)museo.militaria.fi)

Jatkosodan muistomitalit

SAMUEL FABRIN

Museo Militarian perusnäyttelyn toinen kerros on pääosin omistettu Suomen vaiheille toisessa maailmansodassa: talvi-, jatko- ja Lapin sodille. Sotiin liittyviin muistomitaleihin ja -risteihin voi tutustua ensimmäisen kerroksen Pro Patria -huoneessa.

Sodan 1941–1945 muistomitali

Talvisodan muistomitali perustettiin jo muutama kuukausi sodan loppumisen jälkeen. Jatkosodan muistomitalin perustamiseen kuului sen sijaan sodan päättymisestä noin kaksitoista vuotta. Tasavallan presidentti **Urho Kekkonen** antoi mitalista asetuksen 24.5.1957: ”1 §. Sodan 1941–1945 sekä sen isänmaan puolustamiseksi suorittajien tekojen muistoksi perustetaan muistomitali.” Jatkosota-nimitystä ei asetuksessa käytetä, vaan virallisesti mitali on sodan 1941–1945 muistomitali – kuten talvisodan muistomitalikin on asetuksessa ”vuosien 1939–1949 sodan” muistomitali. Sotien nimet ovat vakiintuneet kuitenkin kielenkäyttöön myös muistomitalien kohdalla. Kevääseen 1945 jatkunut Lapin sota kuuluu siis jatkosodan muistomitalin aikarajaukseen.

Jatkosodan muistomitali on perustamisjärjestyksessä yhdestoista suomalainen ansio- ja palkitsemismerkki, jolla tarkoitetaan virallista, ritarikuntiin kuulumatonta kunniamerkkiä. Edellä perustamisjärjestyksessä ovat vapausodan muistomitali (1918), hengenpelastusmitali (1920), Suomen Punaisen Ristin ansiomerkit (1931), talvisodan muistomitali ja väestönsuojelun ansiomitali (1940), poliisin ansioristi ja palontorjunnan ansiomerkki (1942), Suomen Urheilun ansiomerkit ja mitali inhimillisestä auliudesta (1945) sekä Suomen Olympialaiset ansiomerkit (1951).

Jatkosodan muistomitali voitiin asetuksen neljännen pykälän mukaan myöntää ”sotaan osallistuneelle tai valtakunnan puolustuksen hyväksi sodan aikana muuten ansiokkaasti toimineelle Suomen kansalaiselle.” Aikarajaukseksi sodalle katsottiin ”25 päivän kesäkuuta 1941 ja 27 päivän huhtikuuta 1945 välinen aika, mainitut päivät mukaan luettuina.” Vastaavin edellytyksin muistomitali voitiin myöntää myös ulkomaalaiselle.

Oikeus mitaliin oli viidennen pykälän mukaan kenttäarmeijaan, kotijoukkoihin, ”sodan aikana toimineeseen naisjärjestöön” tai muuhun Suo-

Jatkosodan muistomitali.

men puolustuksen hyväksi toimineeseen yhteisöön kuulunut henkilö. Mitalin saanti evättiin sodan aikana ”tärkeään sotilaan kunniaa tahraavaan tekoon” syyllistyneelle. Tämä voitiin kuitenkin mitalin myöntöön liittyen antaa anteeksi, jos kyseinen henkilö oli kuitenkin ”erittäin ansiokkaasti osallistunut sotatoimiin vihollisen tulen alaisena”.

Jatkosodan muistomitali myönnettiin vain omasta hakemuksesta, joten kaikki mitaliin oikeutetun eivät mitalia luultavasti saaneet. Asetuksen kuudennen pykälän mukaan mitali voitiin antaa muistoksi myös mitaliin oikeutetun kuolleen henkilön leskelle, vanhimmalle lapselle, äidille tai isälle, vanhimmalle veljelle tai sisarelle ”tässä mainitussa järjestyksessä”. Muistomitalien jakaminen päättyi 31.1.1992.

Kaksi kieliversiota

Jatkosodan muistomitalin suunnitteli jääkärikapteeni, kuvanveistäjä **Lauri Leppänen** (1895–1977), jonka tuotantoa ovat myös muun muassa Jääkäripatsas Vaasassa ja Mannerheimin patsas Seinäjoella. Pronssisen mitalin etupuolella on kohokuviona vaakasuorassa oleva kahden tammenlehvän verhoama miekka sekä miekan yläpuolella kirjoitus ”ISÄNMAA” ja alapuolella pisteellä erotetut vuosiluvut 1941 ja 1945. Kääntöpuolella on kohokuviona Suomen vaakuna. Mitalin tummansinisen

nauhassa on kolme valkoista pystyjuovaa, jotka kuvaavat kotia, uskontoa ja isänmaata.

Talvisodan muistomitalista poiketen ulkomaalaiselle myönnetty jatkosodan muistomitali ei poikennut vastavasta suomalaisesta. Ruotsinkielisille Suomen kansalaisille tarkoitettu mitalissa on kirjoituksen ”ISÄNMAA” sijasta ”FOSTERLANDET”. Jatkosodan muistomitaliin ei alun perin kuulunut solkea, mutta vuonna 1987 annetulla asetuksella Lapin sotaan 15.9.1944–27.4.1945 osallistuneet saivat kiinnittää nauhaan soljen ”Lapin sota” tai ruotsinkieliset soljet ”Lapplandskriget”. Muita solkia jatkosodan muistomitaliin ei kuulu.

Museo Militarian näyttelyssä ovat nähtävillä muistomitalit ”ISÄNMAA”- ja ”FOSTERLANDET”-kirjoituksilla sekä ”Lapin sota”-soljella.

Lähteitä:

Asetus sodan 1941–1945 muistomitalista. Suomen asetuskokoelma 2015/1957.

Asetus sodan 1941–1945 muistomitalista annetun asetuksen 2 ja 5 §:n muuttamisesta. Suomen säädöskokoelma 23/1987.

Juha E. Tetri: Kunniamerkkikirja. Ajatus Kirjat. 2003.

Jatkosodan muistomitali ruotsinkielisellä tekstillä ja Jatkosodan muistomitali Lapin sota -soljella.

MUSEO MILITARIA

Tervetuloa vaihtuviin näyttelyihin!

Kaarlo Kivekäs - kolmen armeijan kenraali

29.3.2020 asti

Menetyt ja muisto

auki koko kesän 31.8.2020 asti

Vanhankaupunginkatu 19, Hämeenlinna
Puh. 040 4507479, asiakaspalvelu@museomilitaria.fi
www.museomilitaria.fi

RAVINTOLA SEISKA

Avoimna ark. 9-15, muulloin tilauksesta

Lounas noutopöydästä arkisin klo 11-14

Kokoukset ja koulutuspäivät sujuvasti:

- useita kokouskabinetteja
- peruskokoustekniikka
- tilava saunasasto ja ruokailutila soveltuu myös kokouskäyttöön

Perhejuhlat helposti, kysy tarjous.

Tarjoamme kaikille killoille ja kiltalaisille mahdollisuuden lounas- ja tilausruokailuun päivän hintaan.

A-oikeudet. Ota yhteyttä.

RAVINTOLA SEISKA

Suomen kasarmi 7
13100 Hämeenlinna

Puh: 03 67 43 433 tai 040 451 5229

www.kerhoravintolaseiska.fi

S-posti: ravintola@kerhoravintolaseiska.fi

Merkkipäiviä

Muun muassa seuraavat tykki- ja heitinmiehet sekä kiltaveljet ja kiltasisaret eri puolilta maata viettävät merkkipäiväään huhti-heinäkuussa 2020.

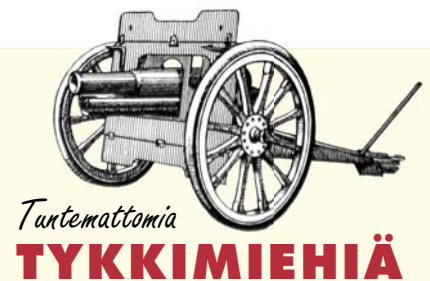
2.4.	Rajala Olavi	Kankaanpää	70 v
5.4.	Löytökorpi Pekka	Kankaanpää	80 v
8.4.	Nikander Pentti	Kankaanpää	70 v
8.4.	Palsi Paaso	Helsinki	85 v
12.4.	Kuusinen Taisto	Sastamala	80 v
12.4.	Kärki Rauno	Hyvinkää	90 v
13.4.	Laine Jyrki	Pori	70 v
15.4.	Poppius Timo	Espoo	70 v
19.4.	Siivola Eero	Turenki	95 v
21.4.	Vehkalahti Matti	Sastamala	80 v
26.4.	Lehtinen Reijo	Valkeakoski	80 v
29.4.	Nokelainen Matti	Virenoja	60 v
29.4.	Ylinen Kalle	Sastamala	70 v
30.4.	Nurminen Seppo	Kankaanpää	70 v
2.5.	Vertanen Raimo	Kuusankoski	80 v
8.5.	Laine Timo	Lammi	70 v
8.5.	Pukkila Hannu	Kouvola	80 v
14.5.	Sokura Veli-Matti	Kankaanpää	70 v
15.5.	Matilainen Harri	Ylöjärvi	50 v
18.5.	Lindberg Risto	Lappeenranta	70 v
19.5.	Mäkelä Petteri	Katinala	60 v
21.5.	Järvenpää-Soini Sirkka	Helsinki	70 v
21.5.	Martinen Heikki	Lappeenranta	80 v
23.5.	Isokallio Juhani	Riihimäki	60 v
25.5.	Keränen Jouko	Vantaa	70 v
1.6.	Heikkilä Jukka	Hikiä	60 v
3.6.	Immonen Toivo	Huittinen	60 v
3.6.	Veikkola Hannu	Lohja	70 v
5.6.	Saarainen Teemu	Muhniemi	70 v
6.6.	Jankkari Jorma	Kankaanpää	70 v
12.6.	Vuorikoski Paavo	Pellosniemi	75 v
15.6.	Wallinmaa Sakari	Tampere	60 v
17.6.	Sinkkonen Risto	Helsinki	80 v
19.6.	Järvenpää Erkki	Sastamala	90 v
19.6.	Saarinen Helge	Hämeenlinna	70 v
25.6.	Luhtinen Ilmo	Riihimäki	90 v
25.6.	Rantala Olavi	Pori	85 v
26.6.	Dufva Esa	Mikkeli	60 v
28.6.	Kuparinen Martti	Sastamala	70 v
28.6.	Pyöriä Leo	Tuohikotti	70 v
30.6.	Särkkä Paavo	Savonlinna	90 v
4.7.	Metsä-Simola Timo	Mommila	75 v
6.7.	Pyökkänen Reino	Lappeenranta	80 v
6.7.	Salminen Lauri	Karhe	60 v
11.7.	Suhonen Pekka	Riihimäki	60 v
12.7.	Hulkkonen Hannu	Lappeenranta	70 v
14.7.	Lähde Matti	Joutseno	75 v
29.7.	Pajari Seppo	Lappeenranta	70 v
24.7.	Nyholm Bjarne	Loviisa	65 v
24.7.	Seppälä Heikki	Kuusankoski	60 v
25.7.	Martinsen Leif	Espoo	85 v
25.7.	Yläkorpi Antero	Vantaa	70 v

Tulikomentaja onnittelee merkkipäiväänsä viettäviä.

Mikäli et halua, että merkkipäiväsi julkaistaan Tulikomennoissa, ilmoita asiasta ennen seuraavaa aineistopäivää 24.5.2020 oman kiltasi sihteerille, jolta tiedot merkkipäiväluetteloon tulevat. Mikäli taas merkkipäiväsi puuttuu luettelosta, se voi johtua siitä, että tieto tai syntymäaikasi puuttuu kiltasi jäsenrekisteristä tai että kiltasi ei ole lähettänyt v 2020 merkkipäiväluetteloa lehden toimitukselle.

Kirjoittaja kertoo Suomessa ja maailmalla vaikuttaneista sotilaista, jotka olivat myös tykkimiehiä. Otsikkoteksti on sikäli harhaanjohtava, että kukaan herroista ei oikeasti ole tuntematon. Useimmat ovat päinvastoin kansallisesti tai kansainvälisesti hyvinkin tunnettuja. Tuntematon on ainoastaan heidän toimintansa tykistöissä, joka lähes kaikilla tapahtui nuorena upseerina uran alkuvaiheissa ennen yleisjohtajan tehtäviä. Jotkut harvat taas muistetaan ansioista, jotka eivät lainkaan liity heidän tykkimieshistoriaansa.

Myös lukijat voivat tehdä ehdotuksia päätoimittajalle, jos sopivia henkilöitä on tiedossa!

Karl Edvard (Kaarlo) Kivekäs (1866–1940)

ARTO OJANEN

Tämäkertainen tykkimies on kolmen eri valtion kenraaliksi kohonnut kenraalimajuri Karl Edvard (Kaarlo) Kivekäs (1866–1940), joka on jäänyt varsin tuntemattomaksi. Viime vuosina on asia korjaantunut Poikilo-museon ja Museo Militarian näyttelyn sekä hänestä julkaistun elämäkerran ansiosta.

Kaarlo Kivekäs syntyi nahkurinpoika **Karl Backmanin** perheeseen nopeasti kehittyvällä Kouvolan alueella. Tarmokas perheenisä oli jo nuorena liikemies, joka piti kestävästi sekä hoiti lossitoimintaa yli sillattoman Kymijoen. Helsinki-Pietari-radanrakennustyömaa tarjosi lisää mahdollisuuksia laajentaa liiketoimia. Perhe oli suomenkielinen ja myös -miehenlinen, joten isä halusi perheen pojat suomenkieliseen kouluun. Sellainen löytyi Hämeenlinnan normaalilyseosta.

Tästä koulusta nuori Karl myös valmistui ylioppilaaksi vuonna 1886 uudella suomennetulla nimellä Kaarlo Kivekäs. Esikuvana olivat Ison vihan aikaiset venäläisiä vastaan taistelleet sissit, joita kutsuttiin Kivekkäiksi. Tämä sukunimi sopi siten erinomaisesti suomenmieliselle nuorelle miehelle, jonka ainoa uravaihtoehto oli ryhtyä sotilaaksi. Syytä tällaiseen valintaan ei tiedetä, eikä suvussakaan ollut sotilaita.

Siten opinnot jatkuivat Hammin kadettikoulun jatkoloukilla. Opetus tapahtui ruotsiksi, ja suomenkieliset oppilaat olivat harvinaisia. Kun Kivekäs lisäksi oli porvariskodista, siis ilman aatelistarvoa, oli hänen alkunsa koulussa varsin hankala. Kivekäs oli ylpeä suomenkielisydestään, eivätkä ruotsinkieliset

oppilaat sitä hyväksyneet. Urheilu- ja voimailuharrastuksesta oli nyt suurta hyötyä ja vähitellen Kivekäs jätettiin rauhaan. Ruotsinkieliset tosin jupisivat: ”Jos **Mannerheim** olisi vielä täällä, olisi Kivekäs saanut selkäänsä.” Isokokoinen ja kiihtynyt kadetti Mannerheim oli kuitenkin saanut potkut koulusta edellisenä keväänä. Myöhemmin heidän uransa kohtasivat itsenäisessä Suomessa.

Koulun toisella luokalla oli edessä aselajivalinta. On vaikea sanoa miksi Kivekkästä tuli tykkimies. Ehkä hän menestyi matematiikassa tai mahdollisesti halusi aselajiin, jossa ei päätyisi palvelemaan suomalaisissa tarkka-ampujapataljoonissa. Kun lähes kaikki upseerit olivat keskenään tiiviin veljeskunnan muodostavia ruotsinkielisiä, olisi ura edennyt hitaasti. Mahdollisesti hänen menestyksensä opinnoissa oli kiinnittänyt opettajien huomion. Heidän enemmistönsä oli nimittäin tykkimiehiä.

Syksyllä nuori aliluutnantti Kivekäs suuntasi ensimmäiseen palveluspaikkaansa kaukaisen Turkestanin Uuteen Margelaniin, nykyiseen Ferganaan. Sinne oli sijoitettu kuusitykkinen ratsastava vuoristopatteri. Yksikköä komensi everstiluutnantti, jolla oli apunaan vii-

si muuta upseeria kapteenista aliluutnanttiin. Ratsastava patteri kuljetti kaiken kalustonsa hevosten kantosatulioissa. Tykit hajotettiin 13 hevosen selkään ja ammusvaunut kranaattilaitokoihin jaettiin viidelle hevoselle.

Nopeaa lastaamista sekä tykkien kokoamista harjoitettiin jatkuvasti. Tottunut patteri avasi tulen alle viidessä minuutissa tykkien kokoonpanon aloittamisesta. Tässä tietysti auttoi miehistön neljän vuoden palvelusaika. Aliupseerit Venäjän armeijassa olivat kaikki ammattisotilaita.

Keski-Idässä vierähti 20 vuotta, jonka aikana Kivekäs toimi patterin päällikkönä, suoritti vaadittavat virkaurakurssit sekä perusti perheen. Merkittävimmät tehtävät olivat Venäjän valtaamalla Pami-

rilla, jossa hän toimi venäläis-osaston päällikkönä. Tehtävä oli tärkeä, eikä Kivekäs tästä syystä päässyt osallistumaan Venäjän-Japanin sotaan. Kivekäs ylennettiin everstiksi syksyllä 1910 ja määrättiin Puolaan sijoitetun ratsastavan kenttätykistörykmentin komentajaksi. Siellä vierähti kolme vuotta ennen kuin uusi tehtävä vei laajan Venäjänmaan toiseen laitaan Vladivostokiin. Täällä palveli useita suomalaissyntyisiä upseereita, joiden joukossa oli alikapteeni **Vilho Petter Nenonen**. Hänetkin Kivekäs kohtasi uudelleen läheisenä työtoverina itsenäisessä Suomessa.

Kauko-Idässä ei Kivekäs kauan palvellut sillä ensimmäisen maailmansodan sytyttyä siirrettiin hänen rykmenttinsä Masurian rintamalle nykyisen Puolan ja Liettuan vaiheil-

Kaarlo Kivekäs. Kuvallähde: Jarmo Loikkanen.

le. Kivekkään tulikaste tunnettiin myöhemmin Lodzin suurtaisteluna. Seuraavana keväänä Kivekkään rykmentti siirrettiin Galitsiaan, jossa hän kunnostautui tukemalla tehokkaasti jalkaväen taistelua muun muassa Hotynin taistelussa.

Vuoden 1916 alkaessa Kivekäs komennettiin Odessaan perustamaan tykistörikaatia. Tykeistä oli pulaa, minkä vuoksi joukko oli sotavalmis vasta kesäkuussa, jolloin se otti osaa niin sanottuun Brusilovin offensiiviin. Tämä oli venäläisten viimeinen suuri ratkaisuyritys Itävalta-Unkarin irrottamiseksi sodasta. Hyökkäys olikin menestys, jonka innostamana Romania liittyi sotaan ympärysvaltujen puolelle. Suuri strateginen tavoite jäi kuitenkin saavuttamatta. Suurvaltojenkin voimavarat joskus loppuvat, joten Kivekäs pääsi viettämään 50-vuotispäiväänsä joulukuussa rauhallisissa merkeissä. Samalla tuli ylennys kenraalimajuriksi, joka oli tykistörikaatin komentajan tavallinen arvo Venäjällä.

Tapahtumat johtivat Kerehnskin vallankumoukseen keväällä 1917 ja vähitellen myös koko Venäjän armeijan hajoamiseen. Epäsuosittuja upseereita murhattiin, ja joukot kielletyivät tottelemasta. Kivekäs oli joukkojensa suosiossa, sillä vähemmistökansan edustajana hän ei ollut venäläinen. Niinpä Kivekäs sai komentoonsa 113. divisioonan. Pian kuitenkin uusi bolsevikkien vallankumous sai koko keisarin sotavoiman

hajoamaan. Kivekäs divisiooniin siirtyi itsenäistyneen Ukrainan palvelukseen. Tätä vaihetta hän muisteli myöhemmin:

”Bolsevikkien päästyä valtaan Venäjällä ukrainalaisten divisioonani ja taistelin sen komentajana ukrainalaisten puolella hyvällä menestyksellä bolsevikkeja sekä saksalaisia vastaan. Saksalaisten vaatimuksesta joukkoni myöhemmin hajotettiin ja tulin Kiovaan. Siellä kuulin Suomen vapautustaistelusta. Otin heti eron ja pyrin Suomeen.”

Mannerheim hyväksyi Kivekkään Suomen armeijaan ja järjesti paluumatkan rahanavustusta. Mukana tuli parikymmentä muutakin suomalaista, muun muassa kenraalimajurina eläkkeelle jäänyt **Harry Alftan**. Näin päättyi Kivekkään 28 vuoden palvelus Venäjällä, jossa hän saavutti kaiken, mitä hänen lähtökohdillaan saavuttaa voi.

Suomessa maailmaa nähnyt Kivekäs tajusi heti maamme vaarallisen aseman. Todellista valtaa käsissään pitivät saksalaiset. Kivekäs oli varma Saksan häviöstä maailmansodassa ja pelkäsi Suomen joutuvan perikatoon sen mukana. Vapaita vakansseja ei ollut, joten Kivekäs joutui aloittamaan uransa Suomessa punavankien vartiopataljoonien komentajana. Saksalaisten poistuttua oli tykistölle perustettu tarkastajan eli aselajijohtajan virka, johon kuuluivat sekä kenttä-, rannikko- että ilmatorjuntatykistö.

Tähän tehtävään Kivekäs sopi saksalaisia vastustaneena, toimeliaana sekä ammattitaitoisena upseerina.

Kaarlo Kivekäs aloitti ensimmäisenä varsinaisena tykistön tarkastajana 1.2.1919. Sitä ennen tehtävää oli hoidettu oman toimen ohella. Hänen kautensa on jostain syystä unohdettu tykkimiesten historiankirjoituksessa. Näin on tapahtunut siitä huolimatta, että tällöin perustettiin suurin osa tykistön joukko-osastoista sekä aloitettiin suomalainen tykistöupseerien koulutus. Lappeenrannan lyhytaikainen Tykistökoulun oli saksalaisten suunnittelema sekä johtama.

Aisapariksi löytyi eversti Vilho Nenonen, joka alkukesällä 1918 oli siirretty kenttätykistöstä rannikotykistöön pois saksalaisten tieltä. Tätä aselajia ei oikeasti vielä edes ollut, sillä linnakkeilla aika kului vartiointiin sekä venäläisiltä jääneen kaluston inventointiin. Jääkärit eivät Nenosta johdotehtäviin hyväksyneet vaan pitivät tätä ainoastaan pätevänä teknokraattina. Asiaan vaikutti Pietarsaaren Tykistökoulun selkkaus, jolloin Nenonen siirrettiin pois koulun johdosta vain parin päivän jälkeen helmikuussa 1918.

Nyt kuitenkin nämä miehet muodostivat tehokkaan työparin. Kivekäs huolehti rutiinilla hallintotehtävistä, jolloin Nenonen pääsi keskittymään mielipuuhaansa, Suomeen sopivien ampumamenetelmien kehittämiseen. Tänä aikana

syntyi esimerkiksi kuuluisa tulenjohtokortti. Molemmat olivat yhtä mieltä siitä, että tykistöupseerit tarvitsivat laadukasta jatkokoulutusta. Nenonen ryhtyi pääopettajaksi, ja hänen johdollaan syntyneet ”kalvot” toimivat myöhemmin vuosia opintomateriaalina. Osa niistä julkaistiin uusintapainoksena 1993.

Kivekäs nimitettiin keväällä Rannikkopuolustuksen tarkastajaksi, jolloin hän sai alaisekseen myös laivaston. Lisää vastuuta tuli kesäkuussa 1919, kun Kivekkästä tuli sotaväen päällikkö. Hän luovutti rannikkopuolustusasiat pois mutta pysyi edelleen tykistön tarkastajana. Käytännön johtaminen jäi kuitenkin Nenosen hoidettavaksi, ja toukokuussa 1920 Nenonen sai tykistön tarkastajan viran hoitaakseen. Kivekäs palasi vielä puoleksi vuodeksi vt. tarkastajaksi Nenosen ollessa puolustusministerin sijaisena v. 1923, mutta sen jälkeen Kivekkään tykkimiesura päättyi.

Hän jatkoi rannikotykistön tarkastajana vuoteen 1928, mutta joutui sitten jääkärien mustamaalaus- ja parjauskampanjan uhrina eroamaan. Eläkepäivät kuluivat huvilalla Terijoen Kellomäellä. Sieltä Kivekäs joutui lähtemään evakkoon mutta ei ehtinyt nähdä talvisodan päättymistä vaan kuoli helmikuussa 1940.

Lähde:

Jarmo Loikkanen – Mirko Harjula: Kaarlo Kivekäs Kolmen armeijan kenraali, Docendo 2017

Hanki ilmoituksia, saat toimintavaroja killalle!

Voit saada varoja oman tykistökiltasi toimintaan hankkimalla tuki-ilmoituksen Tulikomentaja-lehteen. Tykkimiehet ry maksaa tykistökilloilta vuoden 2020 lehden numeroon 2 hankituista ilmoituksista 50 % provisio. Mitä isompi ilmoitus sitä suurempi provisio.

Mediakortti 2020 josta selviävät ilmoituskoot, hinnat ja aineistopäivät löytyy tykkimiehet ry:n verkkosivustolta: www.tykkimiehet.fi/tulikomentaja/

Ilmoitukset tulee toimittaa valmiina ja Mediakortin kokojen mukaisina lehden materiaalipostiin toimitus.tulikomentaja@gmail.com kulloiseenkin aineistopäivää mennessä. Lisäksi tulee toimittaa selkeä ilmoittajan laskutusosoite ja ilmoituksen hankkineen yhteystiedot.

Tarvittaessa voit kysyä lisätietoja päätoimittajalta sähköpostitse sirkka.ojala@gmail.com.

Ilmoitushankintaprovisio maksetaan killan ilmoittamalle pankkitilille mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ilmoitus on maksettu Tykkimiehet ry:lle.

Heimosotien historiaa uudelta kantilta

Aapo Roselius ja Oula Silvennoinen:
Villi itä. Suomen heimosodat ja Itä-Euroopan murros 1918–1921
Tammi, 2019
366 s.

päivä vuonna 1918 vaan jatkui itäisessä Euroopassa vielä 1920-luvun alkuun erilaisten aseellisten selkkausten muodossa. Heimosodat – muuten termi, jota Silvennoinen ja Roselius kritisoivat – olivat kirjoittajien mukaan osa tätä ilmiötä. Väitettä voi pitää ainakin osittain perusteltuna, sen verran rauhatonta itäisessä Euroopassa oli 1910-luvun lopussa ja 1920-luvun alussa erilaisten aseellisten joukkojen – virallisempien ja epävirallisempien – mellastaessa omien tarkoituksperiensä vuoksi.

Mikään heimosotien yleisesitys Silvennoisen ja Roseliuksen kirja ei kuitenkaan missään nimessä ole, vaikka niin voisi päätellä teoksen otsikosta ja näin annetaan ymmärtää myös esipuheessa. Kirjassa käsitellään perusteellisemmin oikeastaan kolme heimosotaa: vuoden 1918 Vianan retkeä, Aunuksen retkeä vuonna 1919 ja Viron vapaussotaa. Nämä lienevät myös suurelle yleisölle heimosodista ne tunnetuimmat. Muita heimosotia, kuten esimerkiksi inkeriläisten kansannousua vuonna 1919, sivutaan ainoastaan hyvin lyhyesti. Suuren osan kirjasta täyttävät kuvaukset siitä, mitä muualla itäisessä Euroopassa – lähinnä Baltiassa – tapahtui samaan aikaan. Näillä kuvauksilla osoitetaan hyvin, etteivät suomalaisten heimosodat olleet mikään yksittäinen ilmiö vaan lähes koko Itämeren itäinen puolisko – siis myös Suomenlahden eteläinen puoli – oli täynnä erilaisia vapaajoukkoja ja alue varsin levotonta.

Ensimmäinen Silvennoisen

ja Roseliuksen kirjassaan käsittelemä heimosota on Vianan retki, joka ajallisesti sijoittuu osittain päällekkäin Suomen vapaussodan kanssa. Voi pitää varsin luonnollisena, että Vianan lähdettiin, sillä olihan itse **Mannerheim** antanut niin sanotun miekkavalansa Antrean asemalla helmikuussa 1918, kun hän oli vannonut, ettei pane miekkaansa tuppeen ”ennen kuin viimeinen Leninin soturi ja huligaani on karkotettu niin hyvin Suomen kuin Vianan Karjalastakin.” Everstiluutnantti **Carl-Wilhelm Malm** johti Vianan vapaaehtoisjoukkoa siinä uskossa, että karjalaiset ryhtyisivät kansannousuun. Malmin usko asiaansa oli vilpiton, mutta karjalaiset eivät liittyneetkään suomalaisiin vaan päinvastoin suomalaiset koettiin jopa miehittäjinä. Mainittakoon, että Malm teroitti miehilleen hyvien tapojen tärkeyttä, mutta silti joukossa oli useita seikkailijoita ja suorastaan varkaita, joita Malmin seuraaja **Toivo Kuisma** uhkasi ankarilla seuraamuksilla. Muutaman räikeimmin rötöstelleen vapaajoukon sotilaan Kuisma teloittikin varkauden takia. Myös kirjailija **Ilmari Kianto**, joka oli mukana retkellä, arvosteli suomalaisjoukkojen moraalista ja fyysistä kuntoa. Ei voi pitää siis yllätyksenä, että Vianan retki päättyi katastrofiin. Erämaahan oli lähdetty liian pienellä ja harjaantumattomalla joukolla väärin tiedoin ilman saksalaisten tukea. Lopullisen niitin Vianan retken epäonnistumisella antoi se, että britit tukivat itäkarjalaisia aineellisesti – he kun eivät voineet antaa saksalaismielisinä pitämiensä suomalaisten saada jalansijaa alueella.

Heimosotaa käytiin myös Virossa, jonne puna-armeija oli lähtenyt hyökkäämään marraskuun lopulla 1918 sak-

salaisten vetäytyttyä alueelta. Bolsevikithan eivät olleet tunnustaneet Baltian maiden itsenäisyyttä Brest-Litovskin rauhansopimuksessa, niin kuin Suomen ja Ukrainan itsenäisyys oli tunnustettu. Virolaiset pyysivät apua Suomen hallitukselta, joka olikin valmis antamaan tukea – mutta ei vakinaisin joukoin, sillä Suomen oma tilannekin oli vielä vuodenvaihteessa 1918–1919 uhanalainen. Vapaaehtoisia sai Viroon värvätä ja Suomen valtasikin suoranainen Viromania – Vanhalla ylioppilastalolla olleessa värväystoimistossa ovet olivat auki 24 tuntia vuorokaudessa! Vapaaehtoisia ilmoittautuikin sellainen määrä, että parhaimmillaan jopa noin kolmasosa Viron armeijasta oli suomalaisia. Suomalaisten merkitystä Viron vapaussodassa voi siis pitää sangen merkittävänä, jos ei suorastaan ratkaisevana.

Mutta niin kuin kirjasta käy ilmi, ei kaikkien suomalaisten toiminta ollut Virossakaan mallikelpoista. Moni suomalaisvapaaehtoinen intoutui viettämään villiä elämää, eikä kaikki ollut sellaista kuin idealistit, kuten nuori **Vilho Helanen** – myöhempi AKS:n puheenjohtaja – oli kuvitellut. Helanen järkyttyi Tallinnassa rehottaneesta prostituutiosta ja väkijuomien runsaasta käytöstä. Tätä puolta Viron vapaussodan ajasta kuvataankin varsin runsaasti ja kaunistelematta.

Tallinnasta ehdittiin myös rintamalle ja taisteluihin. Ensimmäinen Pajun taistelu osoitti sodan verisyyden, mutta voitto punaisista teki **Hans Kalmin** Pohjan Pojat sankareiksi. Tapahtui myös ylilyönnejä, kuten suomalaisten tekemä kartanon kellariin piiloutuneiden työntekijöiden joukkosurma. Tällainen tapahtuma

Suomen sodista on kirjoitettu paljon. Varsinkin talvi- ja jatkosotia käsittelevää kirjallisuutta on ilmestynyt vuosien saatossa luvuton määrä, eikä pulaa ole vapaussotakaan koskevasta kirjallisuudesta. Niin sanotut heimosodat ovat sen sijaan jääneet tutkimuksissa hieman vähemmälle huomiolle, vaikka aikanaan (lähinnä sotien välisenä aikana) aiheesta ilmestyi runsaasti varsinkin erilaista muistelmakirjallisuutta. Toki heimosotiakin on tutkittu, kuten on tehnyt **Jouko Vahtola** kirjoissaan *Suomi suureksi – Viena vapaaksi* ja *Nuorukaisten sota*, joista ensiksi mainittu käsittelee vuoden 1918 Vianan retkeä ja viimeksi mainittu puolestaan vuoden 1919 Aunuksen retkeä. Teoksia voi pitää jonkinlaisina alan perusteoksina. Syksyllä 2019 heimosotia käsittelevä kirjallisuus täydentyi tutkijoiden **Oula Silvennoisen** ja **Aapo Roseliuksen** kirjoittamalla teoksella *Villi itä – Suomen heimosodat ja Itä-Euroopan murros 1918–1921*. Teos ilmestyi siis juuri sopivasti, kun Viron vapaussodasta ja Aunuksen retkestä tuli kulu-neeksi sata vuotta.

Silvennoisen ja Roseliuksen kirjan lähtöasetelmana on, että ensimmäinen maailmansota ei päättynyt marraskuun 11.

osoittaa, miten villeillä säännöillä sotaa tuolloin käytiin, molemmin puolin suoritettiin suoranaisia terroritekoja. Viron vapaussodassa suomalaisia johtivat seikkailijaupseerit, ruotsalainen **Martin Ekström** ja virolaissyntyinen **Hans Kalm**, jotka olivat mitään tai ketään kunnioittamattomia rämäpäitä. Joskus rämäpäisyys kannatti. Saadakseen varustetäydennyksiä Kalm valtasi Marienburgin kaupungin, vaikka se oli Latvian puolella. Tämä retki toi kyllä suosiota virolaisten silmissä mutta oli vastoin suomalaisten ylimmän komentajan ja kokeneen kenraalin **Martin Wetzlerin** ohjeita.

Viron vapaussodan kohdalla esiin nostetaan myös tanskalaiset ja ruotsalaiset vapaaehtoiset. Heistä on varsin mielenkiintoista lukea. Heidänkin joukkoonsa mahtui varsin mielenkiintoisia ihmiskohtaloita kuten esimerkiksi **Carl Mothander**. Mothander oli ruotsalainen reservivärikki, joka yleni Suomen vapaussodassa majuriksi ja yritti amerikkalaisten Muurmannin retkikuntaan mutta kun ei päässyt, ryhtyi organisoimaan ruotsalaisten vapaaehtoisten joukkoa Viroon. Mothander yleni everstilutnantiksi, mutta taistelukykyistä joukkoa hän ei ikinä saanut kasaan. Paremmin Viron vapaussota meni tanskalaisella kapteeni **Richard Borgelinilla**, mutta hän olikin ammattiupseeri. Borgelin otti myös vaariin tanskalaisen kenraali **P. W. Ibsenin**, eli ”Kenraali Saatanan”, neuvot siitä, että vapaaehtoiisiin auttaisi vain rautainen kurinpito. Borgelinin parisataapäinen tanskalaisjoukko eteni aina Väinäjoelle asti. Borgelin sai muuten kiitollisilta virolaisilta palkkioksi Maidlan kartanon.

Kolmas Silvennoisen ja Roseliuksen käsittelemä heimosota on Aunuksen retki. Aunuksen retken tavoitehan oli siirtää Suomen itärajaa. Retkelle lähdettiin osittain Viron retken innoittamana. Uskottiin, että kun Virossa oli saa-

vutettu menestystä, menestys olisi taattu myös Aunuksessa. Sillä ei ollut juurikaan merkitystä, että Suomen hallitus, enemmistö eduskunnasta ja jopa yleisesikunta vastustivat hanketta. Aktivistien ja heimoliikkeen voima oli niin suuri, että retki voitiin käynnistää ja tähän piti muiden alistua eikä Suomen valtiokaan voinut kieltää värväystä (tosin asevelvollisuusikä ei saanut värväystä). Retkelle haettiin tukea uskottelemalla, että Aunuksessa olisi menossa laaja kansannousu, ja mielipidevaikuttamisella onnistuttiinkin saamaan hallitus hieman myötämielisemmäksi hankkeelle.

Alussa Aunuksen retki sujuikin hyvin, esimerkiksi legendaarisen **Antti Isotalon** johtama joukko pääsi Mägriin, hieman Aunuksenkaupungista etelään, jo 23. huhtikuuta eli vain muutama päivä sotaretken alkamisen jälkeen. Myös **Paavo Talvelan** johtamat joukot etenivät sangen nopeasti Prääzään. Nopea menestys ja melkein koko Aunuksen valtaaminen johtui kuitenkin siitä, että alueella ei ollut tuolloin juuri vihollisjoukkoja. Kun puna-armeija ryhtyi keskittämään joukkoja Aunuksen kesäkuussa 1919, merkitsi se katastrofia. Aunuksen Vapaaehtoisella Armeijalla ei ollut resursseja miehittää koko pitkää rintamalinjaa. Sekasortoisessa tilassa suomalaiset vapaaehtoiset jättivät Aunuksen. Tappio vieritettiin Suomen valtiolle ja vakinaiselle armeijalle, joka ei ollut tehnyt valloituksesta pysyvää. Kaikki sellainen, että retkelle olisi lähdetty toiveajattelun vallassa, kiistettiin.

Heimosodat eivät siis yleisesti ottaen olleet mikään menestystarina lukuun ottamatta Viron vapaussotaa. Mutta niitä voi kuitenkin hyvällä syyllä pitää hyvin luonnollisina aikansa ilmiöinä. Itäinen Eurooppa oli hajoamistilassa ja ajattelua hallitsi voimakkaan nationalistinen ilmapiiri. Osalle retkistä lähdettiin, jotta saavutettaisiin luonnollisina pidetyt rajat. Tä-

mä tietysti aiheutti monenlaisia ristiriitaa, kun samanlaiset tavoitteet olivat useilla ryhmillä. Aika oli kuitenkin ainutlaatuinen ja henki sellainen, että ”nyt jos ei koskaan”.

Silvennoista ja Roseliusta pitää kiittää erityisesti siitä, että he kirjoittavat hyvin vetävästi. Kirja on erittäin eloisa ja teksti nautittavaa. Hieman tosin häiritsee se, että heimosoturien ylilyöntejä ja sodassa tapahtuneita raakuuksia tunnutaan moralisoitavan tämän päivän näkökulmasta käsin. Sadan vuoden takaisten tapahtumien moralisointi ei mielestäni kuulu historiantutkimukseen, ainoastaan tosiasioiden toteaminen ja niiden analysointi.

Baltian tapahtumissa riittää seurattavaa

Mielenkiintoista on Suomen heimosotien kytkeminen osaksi laajempaa kokonaisuutta ja varsinkin Venäjän sisällissotaa, johon ne kiistatta kytkeytyivätkin. Tosin aivan koko Itä-Eurooppaa teoksessa ei kuitenkaan käsitellä, vaikka sellaista kirjan otsikossa lupailaankin. Mutta kyllä Baltian tapahtumissakin riittää seurattavaa, ja suomalaisille on kiintoisaa lukea esimerkiksi meillemme tutun kenraali **Rüdiger von der Goltzin** toimista ja roolista Baltiassa. Suomessahan von der Goltz oli aikanaan juhlittu sankari, mutta Baltiassa häntä pidetään vanhan ja vihatun saksalaisvallan edustajana, joka komentamansa Landeswehrin avulla pyrki muodostamaan saksalaisten hallitseman Baltian herttuakunnan Latvian ja Viron alueelle. Mainittakoon muuten, että myös myöhempi Wehrmachtin kenraali eversti ja panssarisodan kehittäjä **Heinz Guderian** taisteli Baltiassa saksalaisissa vapaajoukossa.

Kirjan sivuille mahtuu monia todella värikkäitä hahmoja, joiden edesottamuksista

on kiintoisaa lukea. Tässä voidaan mainita esimerkiksi **Pavel Bermond** ja **Victor Palludan** sekä **Stanisław Bułak-Bałachowicz**. Pavel Bermond oli Tbilisissä syntynyt kasakkaupseeri, joka komensi lähinnä Baltian alueella toimintansa Länsi-Venäjän vapaaehtoista armeijaa, joka koostui niin saksalaisista kuin venäläisistä. Victor Palludan puolestaan oli entinen tanskalainen luutnantti, joka sai Viron hallituksen uskomaan, että hän pystyisi värväämään miehiä Viron armeijaan. Todellisuudessa Palludan oli kävelevä katastrofi, joka lähinnä kuppasi rahaa Viron hallitukselta ja tuhlassi sen sitten naiseen ja muuhun makeaan elämään. Lopulta Palludania kiellettiin enää koskaan astumasta Viron maaperälle. Stanisław Bułak-Bałachowicz oli taas valkovenäläis-puolalainen upseeri, joka Pihkovon vallattuaan teloitutti kaikki kaupungin Tšekan jäsenet niin, että käski heidän hirttää toinen toisensa. Myöhemmin Bułak-Bałachowicz toimi esimerkiksi Espanjan sisällissodassa Francon joukkojen neuvonantajana.

Viimeisessä luvussa Roselius ja Silvennoinen tekevät oikein hyviä huomiota. He toteavat, että vaikka monelle heimosodat olivat varsin järjestyviä kokemuksia, suurin osa niihin osallistuneista ihmisistä palasi onnistuneesti takaisin yhteiskuntaan, rauhaan ja normaaliin arkeen sitä huolimatta, että olivatkin kokeneet ne samat katkeruudet, tappiot, hurmat, taistelut ja vihat kuin he, jotka sitten radikalisoituivat poliittisesti ja sijoittuivat poliittisella kartalla äärioikealle. Tätä puolta olisi voinut enemmänkin korostaa, nyt varsinkin huolimaton lukija saattaa ajatella, että melkein kaikista heimosotureista tuli äärioikeistolaisia 1930-luvun Suomessa – mutta näinhän ei ollut. Jotkut kuitenkin radikalisoituivat, kuten Aunuksen veteraani **Elias Simojoki**.

Vielä enemmän olisi esimerkiksi voinut pohtia niitä

syitä, jotka ajoivat miehiä ja naisia (retkillä oli tosiaan mukana myös naisia kuten **Elfriede von Hippus** ja **Kyllikki Pohjala**, jotka toimivat Viron vapaussodassa Pohjan Poikien sairaanhoitajina) osallistumaan näille retkille. Osa varmasti halusi aidosti auttaa sukulaisheimoja, osa halusi seikkailua, osa halusi paeta entistä elämäänsä, osa halusi luoda Suuren Suomen ja osa halusi päästä sotimaan ja näyttämään kuntoaan, kun ei ollut aiemmin ehtinyt. Nämä kaikki olivat varmasti syitä, jonka vuoksi retkille lähdettiin. Toisilla tarkoituksiperät olivat idealistisemmat kuin toisilla.

Suuria asiavirheitä en ainakaan itse kirjasta löytänyt. Ehkä merkittävin on vuosina 1919–1920 pääministerinä toimineen **J. H. Vennolan** laittaminen maalaisliittolaiseksi. Vennola ei ollut maalaisliittolainen vaan hän edusti Kansallista Edistyspuoluetta. Kirja ehkä merkittävin puute on hakemistojen puuttuminen. Henkilö- ja paikkahakemistot olisivat palvelleet lukijaa varsinkin, kun läpi kirjan marssitetaan esiin henkilöitä, jotka ovat monille lukijalle kovin tuntemattomia. Karttojakin olisi voinut olla kirjan sisäkansissa olevien lisäksi enemmän. Mutta nekin ovat tyhjää paremmat.

Kaikesta ylikriittisyydestään huolimatta Silvennoisen ja Roseliuksen kirjaa voi suositella luettavaksi, sillä se tarjoaa katsauksen aikaan ja tapahtumiin, jotka ovat nyky-suomalaisille sangen tuntemattomia. Samalla kannattaa toki tutustua muihinkin heimosotia käsitteleviin teoksiin kuten Jouko Vahtolan perusteellisiin tutkimuksiin Aunuksen retkestä ja Vienan retkestä. Heimosodat ovat mielenkiintoinen vaihe isänmaamme historiaa, ja toivoa sopii, että niitä edelleenkin tutkittaisiin.

Tuomas Rantala

Lukulampun valossa

SIRKKA OJALA

Tartu kirjaan missä sitten oletkin: omassa lempinojatuolissasi takkatulen ääressä, junassa, autossa tai vaikka lentokoneessa matkalla uusiin seikkailuihin. Hyvä kirja viihdyttää ja antaa uusia ajattelemisen aiheita. Se voi myös avartaa näkemystämme maailmasta ja historiastamme. Tälle palstalle olen poiminut joitakin mielenkiintoisia lukuvinkkejä kevättä odotellessa.

SUOMEN JÄÄKÄRIT – ITSENÄISYYTEMME KÄRKIJOUKKO

Jääkärisäätiö

Millaisia miehiä Suomen jääkärit olivat ja mitä he kokivat vieraisissa ja vaikeissa oloissa preussilaisessa sotilaskoulutuksessa? Tämä on kirja heidän perinnöstään itsenäiselle Suomelle.

Suomen jääkärit olivat osa Suomen kansallista vapausliikettä. Saksaan vuosina 1915–1917 salateitse lähteneestä noin 2 000 vapaaehtoisesta muodostettiin jääkäripataljoona. Se oli Suomen itsenäistyessä hyvin koulutettu armeijan kantajoukko.

Jääkärit kouluttivat ja johtivat Suomen muodostumassa olevan armeijan osastoja vapaussodassa, riisuiivat venäläisen sotaväen aseista ja kukistivat punakaartin. Jääkäreissä oli runsaasti työväkeä, mikä aiheutti lojaalisuusongelmia mutta ei kuitenkaan päässyt vaikuttamaan sotatoimiin.

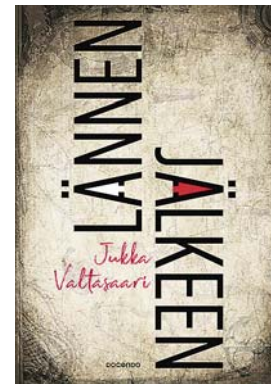
Jääkärien sopeutuminen taistelemaan tsaarinarmeijassa palvelleiden suomalaisten, kuten ratsuväenkenraali Mannerheimin, rinnalla ei ollut sekään ongelmontota. Rauhan vuosina 1920–1939 jääkärit olivat päällystönä ja alipäällystönä kouluttamassa Suomen nuorta armeijaa ja kehittämässä sen taktiikkaa sekä eri aselajeja, suojeluskuntia ja rajavartiointia.

Sodissa 1939–1945 jääkärit olivat sotatoimissa marsalkka Mannerheimin alaisina, jo keski-ikä saavuttaneina sotilaina sotatoimiyhtymien komentajista rivimiehiin.

Kustantaja: Docendo, 2019

LÄNNEN JÄLKEEN

Jukka Valtasaari

Suomen ulkoasiainhallinnossa mitattavan päivätönnön tehnyt **Jukka Valtasaari** pohtii uudessa kirjassaan, mitä 2010-luvun tapahtumat merkitsevät maailmanjärjestykselle. Elämmekö jo Lännen jälkeisessä ajassa vai olemmeko vasta matkalla sinne? Mitä tämä vaikuttaa Suomeen, joka kuuluu länteen ja Eurooppaan ja hakee sieltä turvallisuutta ja hyvinvointia?

Valtasaaren reseptit Suomen turvaamiseen lähtevät joustavuuden lisäämisestä: ei-sana on poistettava politiikan sanakirjasta. Hän painottaa, ettemme voi kehittää solidaarista Eurooppaa kertomalla, mitä emme aio tehdä. Valtasaari vaatii myös passiivin poistamista poliittisesta puheestamme, jotta äänestäjä ymmärtäisi, kuka teki ja mitä politiikan käännteissä.

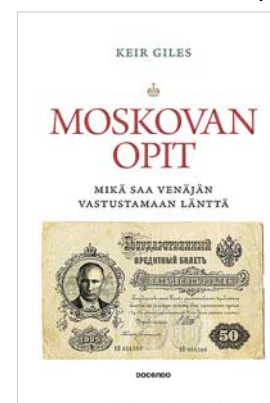
Maailmankirjat ovat sekaisin, kun kansainvälistä politiikkaa ja vaaleja järjestyvät ärtyisät twiitit, valemedia, hakkerit ja sosiaalinen media. Tässä myllerryksessä Euroopan ääni on hiljentynyt kuiskaukseksi, ja Kiina pyrkii maailmanvallaksi. Mietityn reagoinnin sijasta ehdimme ehkä vain hämmästyä.

Jukka Valtasaari pitää rauhoittavana, että silti Siperia opettaa suurvaltojakin, Vietnam Washingtonia, Neuvostoliiton kaatuminen Moskovaa ja kybermaailman riskit Kiinaa.

Kustantaja: Docendo, 2019

MOSKOVAN OPIT MIKÄ SAA VENÄJÄN VASTUSTAMAAN LÄNTTÄ

Keir Giles
Ilkka Rekiaro, (kääntäjä)

Venäjää koskevat perusasiat eivät muutu. Venäjä ja länsimaat ovat kuin naapurit, jotka eivät koskaan näytä ymmärtävään toisiaan. **Keir Gilesin** mie-

lestä suurin syy tähän on länsimaisten johtajien sitkeä kuvitelma Venäjän muuttu-

misesta liberaaliksi länsimaiseksi demokraatiaksi. Näin ei ole tapahtunut eikä tule koskaan tapahtumaankaan. Venäjä on ja pysyy imperiumina ja myös käyttäytyy kuin sellainen.

Länsimaiden näkökulmasta Venäjä toimii ennalta-arvaamattomasti ja irrationaalisesti. Venäjän johtajat tsareista presidentti Putiniin menettelevät kuitenkin aina omalla, hyvin ennustettavalla ja suurvaltaroolinsa mukaisella tavalla. Venäjä haluaa vaikuttaa maailman asioihin suurvaltojen tapaan, omien etujensa mukaisesti. Venäjän ulkopolitiikan tavoitteet eivät ole muuttuneet ajan saatossa miksikään.

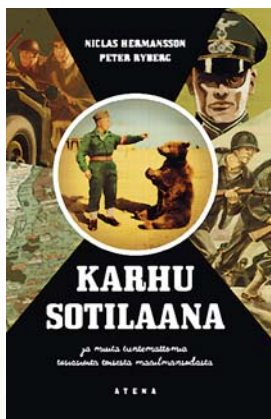
Kansainvälisessä politiikassakin on ”ulvottava susien mukana”, muuten tulee syödyksi: on epäiltävä kaikessa toista osapuolta ja käytettävä tilanteeseen sopivia keinoja ja lähestymistapoja, sillä reilu peli ei tuota tulosta, jos vastapuoli ei sitä pelaa.

Venäjän vastakkainasettelu lännen kanssa on vuosisatainen jatkumo, joka ei johdu vain hallinnosta ja maantieteestä tai kansasta ja historiasta vaan näiden kaikkien yhdistelmästä. Lännessä esiintyy yhä perusteetonta toiveikkua Venäjän muuttumisesta vakaaksi kumppaniksi. Muutosta voi toki toivoa, mutta tosiasiat ratkaisevat.

Kustantaja: Docendo, ilmestymispäivä 25.3.2020

KARHU SOTILAANA ja muita tuntemattomia tosiasioita toisesta maailmansodasta

Niclas Hermansson & Peter Ryberg

Historia on täynnä asioita, ihmisiä, eläimiä ja tapahumia, jotka on painettu villaisella tai jääneet muuten unholaan. Karhu sotilaana kaivaa esiin tuntemattomia tosiasioita toisen maailmansodan juokshautoista.

Jotkut faktoista ovat erikoisia kuriositeetteja, niin kuin karhu, joka palveli Puolan joukoissa tai saksalainen sukellusvene U-1206. Se upposi, koska aluksen wc meni epäkuuntoon.

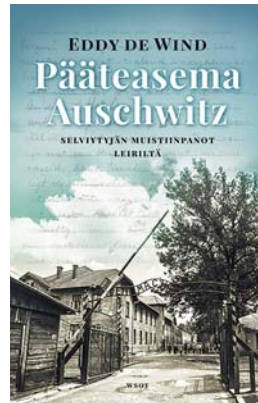
Toiset menneen hämärään jääneet tosiasiat ovat vakavampia ja muistuttavat sodan todellisuudesta. Maailman kurssi olisi

voanut kääntymään rajustikin, jos Britannia ja Yhdysvallat olisivat hyökänneet Neuvostoliittoon 1945, niin kuin niiden suunnitelmissa oli.

Kirjassa on myös tuntemattomia tosiasioita talvi- ja jatkosodasta. Esimerkiksi talvisodassa Suomen puolella taisteli vapaaehtoisia ainakin 19 maasta, muun muassa Trinidadista.

Kustantaja: Atena, 2018

PÄÄTEASEMA AUSCHWITZ Selviytyjien muistiinpanot leiriltä Eddy de Wind

”Me tiedämme, että tälle on vain yksi mahdollinen loppu, vain yksi vapautus tästä piikkilankojen ympäröimästä helvetistä: kuolema.”
–Eddy de Wind

Ainutkertainen dokumentti keskitysleirin järkyttävästä arjesta; tositarina rakkaudesta, joka toi valoa maailman pimeimpään loukkoon.

Hollantilaisen lääkärin Eddy de Windin keskitysleiripäiväkirja on tietävästi ainoa Auschwitzin sisällä kirjoitettu kirja. De Wind ja hänen vaimonsa Friedel kuskattiin Auschwitziin vuonna 1943. Vastoin kaikkia todennäköisyyksiä molemmat selvisivät hengissä kuukaudesta toiseen. Sodan loppuvaiheessa, neuvostojoukkojen jo lähestyessä Auschwitzia, de Wind ryhtyi pitämään salaista päiväkirjaa. Syntyi ainutkertainen dokumentti helvetistä, jonka pimeyteen Eddyn ja Friedelin välinen rakkaus toi valoa.

Kustantaja: Wsoy, 1/2020

MIELIALA - HELSINKI 1939-1945 Näe sota-ajan Helsinki usin silmin Anna Kortelainen, Marika Honkanieni, Maija Koskinen, Hanne Selkokari, Tuomas Tepora

Miltä tuntui elää pääkaupungissa 1939-1945? Yllättävillä ja ennennäkemättömillä kuvilla höystetty kirja kertoo sävykäästi poikkeusajan mielialoista.

Tuhannet siviilit toimivat sotavuosina sulaisen mielialatiedustelun tiedottajina. Korttelikohtainen raportointi pyrki tavoittamaan Helsingin henkisen tilan kodeissa, kaduilla ja työpaikoilla. Tämän teoksen lähtökohtana on tiedustelun paljastama mieliala sekä sitä heijastelevat taide-elämän tapahtumat ja erikoisnäyttelyt, sittemmin unholaan painetut.

Kustantaja: Tammi 2019

Käy tutustumassa myös Anna Kortelaisen kuratoimaan Mieliala – Helsinki 1939–1945 –näyttelyyn, joka on esillä Hakasalmen huvilassa 30.8.2020 asti ja HAM Helsingin taidemuseo/Tennispalatsi 1.3.2020 asti.

KAKSINTAISTELU LUMESSA – LAPIN TALVISOTA 1939-1940 Mika Kulju

Mäntyvaaran taistelussa 20. joulukuuta 1939 ratkaistiin Lapin kohtalo neljässä tunnissa: jos suomalaiset olisivat hävinneet, olisi punarmeija päässyt Rovaniemelle

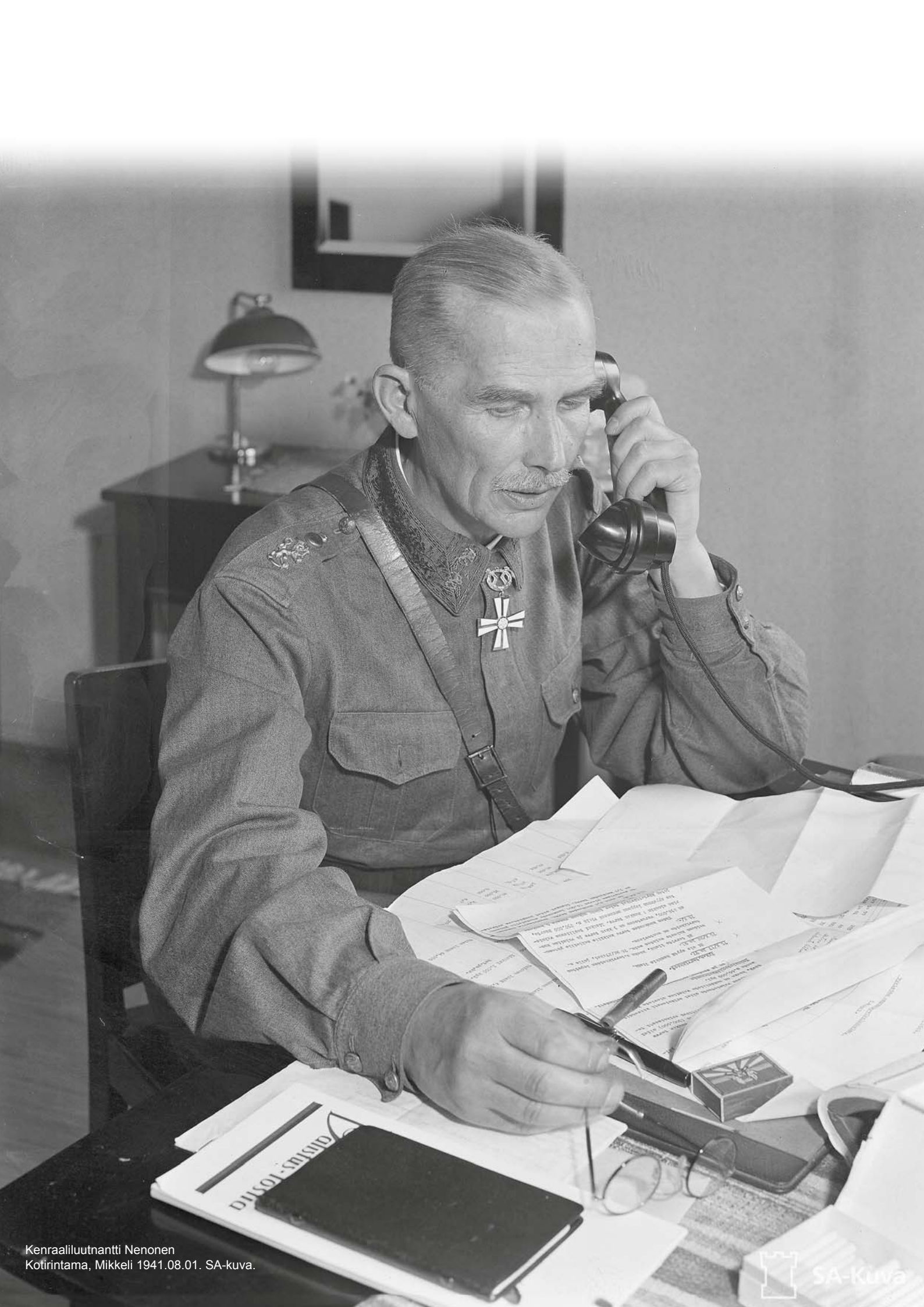
ja sitä kautta Tornioon. Suomen elintärkeä maayhteys länteen olisi ollut poikki.

Mäntyvaaran taistelu ja toinen saman rintamalohkon taistelu Pelkosenniemellä ovat turhaan jääneet kuuluisien Suomussalmen mottitaistelujen varjoon. Lapin talvisodan toinen näytelmä oli Petsamo, jota pidettiin nikkelistään huolimatta vähäpätöisenä alueena. Siellä taisteltiin pääosin tuhannen suomalaisen voimin, kun hyökkääjällä oli käytössään noin 34 000 miestä.

Tämä kirja kertoo näiden Suomen historiaan oleellisesti kuuluvien tapahtumien kulun faktojen valossa ja koko talvisodan kontekstissa: esimerkiksi Raatteen tien taistelulla ei olisi ollut nykykäsitksen kaltaista laajempaa merkitystä, jos suomalaiset olisivat hävinneet Sallan tai Petsamon suunnalla.

Kustantaja: Gummerus, 2019

Kenraaliluutnantti Nenonen
Kofrintama, Mikkelä 1941.08.01. SA-kuva.

SA-Kuva